

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében egy és fél iven jelenik meg. — Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai uton külön a Vasárnapi Ujságra félfévre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. uj pénzben. — A Vasárnapi Ujság a Magyar Sajtóval együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félfévre 10 ft., évfolyadra 5 ft. uj pénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó.

Mint gyors dőfésre, mely a szívbe hat,
Kinos hideg fut át minden tagon :
A gyászhiren, mit kísért iszonyat,
Feljajdult mély fájdalomában a hon.
Mi szívünk Ő, mi hő szívünk vala,
Vérrel tartván minden kicsiny eret;
Férfiúvá növénk fel általa,
S e dús, nemes szív, — ime megrepedt!

Ha lesz : midőn jókedvre megnyeri
Ez a nemzet borongó végzetét,
Mely a pásztort ugyan veri . . . veri . . .
Hogy elszórná a nyáját szertesztét!
Egyenkint ad az ég nagyot nekünk,
Ki véd, emel s létünkkel összeforr;
És megrázkodunk . . . és megrettenünk . . .
Midőn eltűnik mint a meteor.

Rég megvirradt, az idő nincs korán,
A gabna sok s az arató kevés;
Oh, hogy ne volna a küzdők során
A legnagyobb gyászos kidőlte, rés!
Ki népét jós, bíró s vezér gyanánt
Ová, ítélte és vezette hűn;
És látta már a boldog Kanaánt,
S nem ért oda, — eltűnt titokszerűn!

Oh, van nekünk, van elég bánatunk,
Ósmérjük a titkon ölö sohajt;
Egyik bajból még fel se lábunk,
Már a másik szorongat és fogyajt!
Örömeink is olyan árosak . . .
Erősségünk is üt rajtunk sebet;
Im, — orczáink a könyvtől sárosak :
Koronája fejünknek elesett!

Mégis, — dicsőség a dicső nevé! —
Nem a halál, az élet itt nagyobb!
Az elmulás szép esti tünemény,
Ha ily napnak sugáritól ragyog.
Ki az : ki el nem ment apáihoz?
De mily kevés, ki akkép méne el :
Hogy nyomdokán áldás, fény áradoz,
S még neve is gyújt, bátorit s emel!

S e nagy szellem, — vivén hogy tovaszállt,
A honfi bút, eme fényes ködöt : —
Teljes szívből szeretni a hazát!
Ez az, mit onnan is lelkünkre köt,
S int : hogy munkás élő fiak legyünk,
Ne sirjánál kövévált Niobék,
Hogy közelebb jöjön a nap velünk :
Melyért küzdött s melyről ő álmodék.

TE, a ki legjobban érzed magad
A gyászt, melylyel sorsunk most büntete :
— Mert legnagyobb a földingás alatt
A legmagasb orom rendülete, —
Biráld meg lelkedet! Ember s barát
Méltó könyét titkos szobádba vidd!
S lássunk nyilván, a honnak nagy fiát :
Szilárd lélekkel mint egy rómat!

A honfiúság szép, nagy nevezet,
De áldozó tisztet ruház reánk;
És vétenénk : ha kinzót, nehezet,
Nevében nem gyönyörrel hordanánk!
A honfiúság szent örök! de sok
Sok terhe van, — s jaj nekünk még ha nő! —
A mult anyit lerovatlan hagyott,
S uj tartozást hoz a jelen s jövő.

Ragadd gyorsan, Erdély Széchenyie,
Ragadd kezedbe a szent lobogót!
Elől s fenn kell annak lebegnie,
Mint a midőn az ő kezébe volt!
Ki hű, ki jó : gyűjtsd e zászló alá,
Haladj velők s küzdj lankadatlanúl!
Hogy Ő, ki már harcát megharczolá,
Avasson fel méltó utódául!

Az elv, igazság, — mint az Isten — egy,
 Más tisztelet, más hit : bálványozás;
 Te vonj s ébreszsz! te ösztönözz, te feddjl!
 Hogy kishitűt s botlót nyomodba láss!
 Költsd a lelket, ha bűnös nyugta van,
 Önitélet gondját vessed belé!
 Hogy mint delejtű ingjon nyugtalan,
 Míg a kello irányt fel nem lelé.

És azt, nemes haraggal ostorozd :
 Ki a szent ügy vesztére esküvék!
 Ki tesz gonoszt : nyerjen díjúl gonoszt . . .
 Attól forduljon el föld és az ég!
 Csúfolja meg magzatja kire néz,
 Ne várja csók hölgyének ajkain,
 Legyen álma látásoktól nehéz, —
 S fusson magától, mint futott Kain!

Nyolcz százada, hogy e hon a miénk,
 S még most kezdjük szeretni igazán;
 Harczos nemzet, csak a kardban hívénk,
 Nem indulánk el a bölcsék szaván;
 Taníts : — mint a faág ha szél zudult, —
 Egy törzsökön egymáshoz hajlani!
 S hogy a nagy lelkek útja, biztos út :
 Különb nép lenni, mint a hajdani!

Felszántva, törve, — s ázva eleget, —
 Kész a föld : s a kalászt megtermené;
 Vessd a magot, nem nézve a szelet!
 A kéz mienk, az áldás Istené!
 Magas lelked nem bánja : hogy talán
 Más köt kévét a magvető helyett;
 Csak a boldog aratók ajakán
 Halljon a mező vidám éneket.

És megjön a víg ének ideje,
 Zeng a mező és fája tapsoland;
 Harsogva fut a folyam lefele . . .
 Csak légyen egy szent czél felül s alatt!
 És hit magunkban, hit jövőnk felől,
 Hit, mely mozdit helyökből hegyeket!
 S ha a vezér szilárdan jár elöl,
 S a szent ügyért : áldoz, tőr és feled.

Mert a nagyság tűz : mely fénylik s hevit,
 De mely körül szálldos füst és korom;
 Megkáromolja a nép szenteit . . .
 Ne félj, ne várj! s nagy léssz mindenkoron!
 És hódító! ha csáb ellen, s midőn
 Hátad megett nehéz zár csikorog :
 Egynek talál minden helyzet s idő,
 S meghalsz, de szólsz : „a föld mégis forog!”

De tisztvedben, mit és hogyan mivelj :
 Jól tudja nagy lelked, s folytatja már!
 Még elhagyott, setét még annyi hely . . .
 És, annyi eszme megváltásra vár!
 Él : hogy midőn ama kéz megjelen,
 A történet híven író keze :
 A maradék is emlegesse fenn :
 Felőled a mit az feljegyzel!

Tompa.

Kurbán bég.

Elbeszélés, írta JÓKAI MÓR.

(Vége.)

Azt tartják, hogy ha a kalitkában növelt oroszának születésétől fogva mindig csupán tejes ételt adnak, attól úgy megszeli, hogy játszani lehet vele, mint a kis kutyával. — De ha egyszer meg találja látni a vért, ha megkóstolja, akkor aztán ismét csak olyan oroszán lesz, mint az apja volt.

Déznavár vidékének lakói régóta nem kóstolták meg ezt az

oroszlánbrestő nedvet. Békesség volt az országban, a hogy szokták mondani, olyankor az ellenség tökéletesen erőt vett egy népen.

A borosi férfiak sem verekedtek már régóta sem pogánnyal, sem szomszédal. A szomszéd kerülte, a pogány kimélte őket.

Kurbán bég mégis megkisérté az alvó oroszán szakálát megrángatni.

Jól kiszámított időben, mikor a násznép benn volt a templomban, körülfogta azt fegyvereseivel, s maga tizenkét szarácsival belovagolt a templomba. No persze, rá nézve nem volt az templom.

Az oltár előtt épen végezték a felek az esküvést, midőn a lopatkók robaja megzavarta csendes ünnepélyüket.

A borosi férfiak mind, kivétel nélkül öles természetű emberek, olyan izmokkal, a mik a medvével versenyeznek erőben.

És ez óriások gyülekezete utat nyitott Kurbán bég lovai előtt, s mikor az kardjával inte nekik, zugva bár, de szemlesütve elta- karodának az oltár mellől : ott hagyták a völegényt és a menyasszonyt egyedül.

A völegény még tartotta kezében menyasszonya kezét, de ő is elereszté azt, mihelyt a basa parancsolá, félt, hogy el találják vágni.

A menyasszony könyörögve fordult a férfiakhoz, hogy ne hagyják elraboltatni; azután a szent képekhez. Mind nem használt. A férfiak olyan némán voltak, mintha ők is csak a falra volnának festve, mint azok a képek, s azok a képek oly erőtlének, mintha ők is a déznai bég alatt növekedtek volna. Elhátrált a menyasszony mellől apa, násznagy, vőfél és völegény, egyedül állt az oltár előtt.

Ugy hitták, hogy Blanda, a férj neve volt Batru, magyar Bátorból idomítva azzá.

Mikor látta a menyasszony, hogy senkisémit segít rajta, mikor Kurbán bég szarácsija már lehajolt lováról, hogy karsu derekát átölelve, magához a nyeregbe emelje; akkor a leány kétségbeestében kirántá piros eszímája mellé dugott ezüstnyelű kését, s volt ereje, azt szívébe döfni, s volt ereje azt újra kirántani, hogy a vér szertefecskengett a bámulók szemei közé.

„Még sem leszek török rabja!”

Abban a pillanatban ki volt cserélve minden ember lelke. A legelső vér látása fölébreszté az oroszánnyal, az óriások csoportja pusztá kézzel rohanta meg a bég lovasait, s a mig azok a szűk téren az ajtóig elvergődtek, hetet lerántott lováról közölük. Azok gyorsan jutottak a paradicsomba.

A bég kün levő csapatjaihoz érve, parancsolá, hogy gyujtsák fel az engedetlen falut s minden élő lakóját hányják kardélre; hanem a mint néhány percz múlva meglátta, hogy a borosi férfiak mint esnek neki a deszkakerítéseknek, a másfélöles bükkfa pántokat tépve le kézbevalónak; elhívé, hogy ilyen emberek ellenében rongy fegyver a szablya s jónak látta kereket oldani.

Az ellenség hátára pedig csodadolgok vannak írva; a mint azt meglátja valaki, a ki soha sem volt is még csatában, rögtön megtanulta az egész haditudományt : azért azt harczban nem jó mutogatni.

Köszönhette Kurbán bég lova négy lábának, hogy Boroson ott nem marasztották a nászszakomára. Fogcsikorgatva mérte végig az országutat s számolá magában, hogy még ma, még a jövő órában vissza fog jöni Déznáról, kerek asztyukkal, s porrá löveti a lázadó cserépfészket, s beveti a helyét hamuval.

Azok pedig, bárha gyalog voltak, elébb a vár aljáiig megüldözék, s minthogy ágyujok és mordályuk nem volt, kövekkel hajigáltak utána. Megállj piszoknép! megállj ugató kutyahad! dörmögé Kurbán bég, gyere csak ágyuim ügyébe, gyere csak kapuim alá, majd megtudod, hogy milyen a vas sülvé?

A piszok nép azonban nem törődött a tátongó ágyuk torkával, hanem csak rohant utána, fustálylyal és köveket hajigáló pusztá kézzel, már ekkor azonban felszaporodott több mint ezerre.

Kurbán bég a mint a vár alá érve, feltekinte a bástyákra, nagy csodálkozva látta, hogy ágyui mellett a komparadsik turbános fejei helyett, virágkoszorus asszonyos fejeket lát előbukanni. Nem érté ezt az átváltozást. A magyarázat azonban nem váratott magára, mert, amint a várhegy gerinczébe vágott hosszú utra bekanyarult lovas dandárával, egyszerre két ágyu torkából olyan pusztító vas-zápor fogadta, hogy ember, ló csak úgy omlott rakásra körüle.

A menyasszonyok cső hegyéig tölték szegekkel, patkókkal az

ágyukat, hogy jobban használjon, s Isten csodájára egy sem repedt szíjjel.

— Odavagyunk! ordita Kurbán bég, visszafordulva Déznavár kapujából, s bár most még kevésbé értette hányadán van; annyit megtudott, hogy ellenség van a várban, s azzal vágatott visszafelé az utkanyarulatán, melynek, a míg végére jutott, folyvást üldözék a déznavári hajadonok, ágyu- és puskagolyókkal. Nagyobb csúf sem érhetne volna, mint hogy leányok verték ki erős várából.

Hátulról jövő üldözői látva ezt a törökromlást, még nagyobb vérszemre kaptak s utját állták; sokat levertek hadából; a bég huszad magával érkezett meg a bihari hágón keresztül nagy veszedelemmel a borosjenői basához, ki megértve embertől hallatlan szerencsétlenségét, nagy tréfásan monda neki: „no fiam, most már elmehetsz magad Sztambulba a száz leány helyett.“

Természetesen csak a fejét értette alatta — rövidség okáért. Pedig azután Hasszán basa sem sokáig fogatta össze Borosjenőn az eleven legyeket; mert a mint a földnépe leégette Déznavárát, kerüle a sor a többi urakra; a török uraságnak vége lett itt és amott; odakellett hagyni a pompás fürdőket, az engedelmes rabnépet; a törökseregek, a melyek két századig mindig előbbre előbbre jöttek, elkezdtek ismét vissza visszafelé menni. — Még most is mennek.

Az elhagyott várak romjaira az ő bukásuk emléke van felírva.

Midőn a Megváltót kérdezik tanítványai: vajjon e vakonszülött azért bünhődik-e, mert maga vétkezett, avagy szülői bűnéért; felele nekik az Úr: „sem a maga, sem a más vétkeért, hanem azért szereztetett ez, hogy az Isten neve dicsőíttessék.“

Miért szenved csapást csapásra a szomszéd országok beteg embere? mostani, vagy elmúlt vétségeért-e?

Azért, hogy az Úr neve dicsőíttessék, s tanulják meg a nyitott könyvből emberek és nemzetek, hogy ki vért vet, döghalált arat...

Magyar királyok arczkép-csarnoka, mint iskolai taneszköz.

„A magyar még nem volt, hanem lesz,“ a legnagyobb hazafi, dicsőült Széchenyink e jóságjének a szó legjelentékenyebb értelmében az ő halála adott életet, az ő halála hozta ez országos ígét, e kitüntetés korszakában, teljesedésbe. Valóban, most mondhatjuk el igazán, hogy soha több magyar nem volt a magyar hazában, mint Széchenyi halála óta.

Nem lep meg engem annyira s nem ragad oly magasztos érzelmekre azon ifju nemzedék lelkesedése s magyar hazafisága, kiket egykor gróf Széchenyi e sokat és mindent jelentő szavakkal üdvözölt: „éljen a fiatalság! éljenek a huszadik év körüli ifjak!“ Nem, mert a fiatal intelligenciának szívében él ama természettől kölcsönzött tudomány, mely lángoló szerelmét — kedvesén kívül — egy imádott hazához láncozolja; ő érzi, és megtanulta, miként nemzeti nagy létünknek bennünk és az ifju nemzedékben kell fölvirulnia; szóval, ő tudja és föl bírja fogni e két szent kérdés fenséges jelentőségét: mi a hazá? mi a nemzetiség? . . . De az ugynevezett köznép, az egyszerű falvak lakói előtt, e magasztos két szó: „haza és nemzetiség“ csaknem oly jelentéstelen vala eddigéig, mint egy tiszta írpapíros, melyre a hazá szent szerelme még föl nem iratott.

Igaz, hogy a magyar köznép is büszke arra, hogy „magyar“ s nyelvét a világért föl nem cserélné más idegennel; de midőn ezt oly szenvedélyesen szereti, még mindéig sem tanulta meg, hogy „haza, nemzet és nyelv“ három egymástól elválhatatlan szent háromság s midőn ez utolsóhoz oly meleg szeretettel tapad, a két elsőért oly nehezen tud áldozatokra hevülni.

A nagy Széchenyi által üdvözölt fiatalság előtt oly fönségben állott a hazá ideálja eddig is, mint az ókor durvasága fölött a korszellem: de a falusi pór nép százezrei előtt csak bizonytalan kérdőjel gyanánt állott az eddig.

Még falusi iskoláinkban, sok helyeken, ma sem tanítanak történettudományt s az egész magyar történelem vétkeken el lévén hanyagolva, a szegény falusi népnek fogalma sem lehetett a hazá és nemzetiség iránti előszeretetről. Ismerek egy főgondnokot — pedig nevével egykor az irodalom terén is nem egyszer találkozáink — ki a helybeli iskoláról teljesen levevé gondját s hazafiúi pártfogását, mivel ott a csaknem minden évben változó tanítók

által a magyar történelem soha sem tanított. És most, midőn az a jelenlegi tanító által nagy érdekléssel tanítatik, értékes szép ösztöndíjjal lepte meg a történelemkedvelő tanítót, a gyülekezet előtt.

Kétségtelen tehát, miként a hazá és nemzetiség iránti előszeretet csiráit már az iskolában kell a leendő polgárok szívébe átültetni. Ott kell a gyermekkel a hazá szent nevét megismertetni, ott kell a nemzetiség lángoló szerelmét szívébe csepegtetni, hogy a hazaszeretet dicső példája oly igen ritka ne legyen a földmivelő nép roppant osztályában.

De édes magyar olvasó! ne essél kétségbe, hogy a nép milliói előtt ismeretlen maradt eddigéig a hazá és nemzetiség iránti hő szeretet; hogy vele az iskolában oly kevésbé ismertették meg hazája történelmét, s a nemzet nagy embereinek lelkesítő tetteit. E bűnös elmulasztást egyszerre kipótolta most nekünk a halhatatlan Széchenyi halála; e legújabb korban, a magyar nemzet e gyászöltött napjaiban, legnagyobb fia koporsójánál tanulta meg az egyszerű földmivelő is szeretni a hazát, bálványozni nemesen önméltóságát. Hazánk minden templomaiban, ugy a legkisebb faluban, mint a nagy városokon, gyászistenitiszteletek, lelkesítő és hazafias érzelmű szónoklatok tartattak a „legnagyobb magyar“ idvezült szellemének gyászemlékére. S a milyen rendkívüli volt e gyászünnepe az egyszerű falvak lakói előtt: oly rendkívüli, oly lelkesítő hatással volt az, az utolsó földmivelőre nézve is.

A „legnagyobb hazafi“ életéből tanulta meg a pór nép mindennél a hazaszeretet valódi értelmét; a „legnagyobb magyar“ dicső példájából látta át, hogy: „mindent, a mit élte folyásában arcza izzadásával gyűjtött; mindent, a mit lángoló szerelmmel fűz magához, javait, kincseit, háznépét és saját életét naponkint és pillanatonkint az imádott hazáért föl kell szentelnie; mondom, elhunyt Széchenyink halálával értette meg minden fia e hazának, Kölcseynek mondásaként, hogy „e szóban — hazá, foglaltatik az emberi szeretet és ohajtás tárgyainak egész összessége.“

Midőn tehát dicsőült Széchenyink főurnak és pórnak; hazafinak és idegennak a lánglelkű Jókaiaként: egy nagy örökséget hagyott halálával, szellemének fényes örökségét, a miben mindnyájan osztozunk, mint ha mind fia, mind testvérei volnánk, azt a dicső példát: hogyan kell szeretni a hazát? hogy ezt az örökségünket el ne vesztegessük, el ne adjuk, el ne cseréljük soha; hogy az egyszerű falusi ember gyermeke is — kinek apja csak most ismerte meg a nagy Széchenyiben a valódi hazafi eszményképét — jövendőben megtanulja igazán, mi az a hazá és nemzetiség? hogy mondom, az egyszerű földmivelő osztály gyermeke is, ne csak a zsidó nép történetét tanulgassa az iskolában, a Szenthistoriából; hanem saját édes nemzete történetét is tudja s hazája minden nagy embereit és királyait ismerje s azoknak dicső tetteit lelkesítő példaként már az iskolában annál nagyobb érdekléssel tanulja: egy köz ohajtása volna minden iskolareform barátjának s minden jóra való iskola tanítónak e nemzeti tettekkel lelkesült napokban, hogy t. i. valamint általában iskoláinkban „Világ- és földismeret“ nem lehet haszonnal tanulni kellő taneszközök u. m. térképek és földgömb nélkül; vagy a „természettudományt“ természetrajzi ábrák nélkül: ugy a „magyar történet“ érdekesebb szemléleti tanulására nélkülözhetlen kellékül szükségeltetnék, hogy lelkesebb könyvtárak és kiadó uraink, mint jelesül Heckenast, Ráth, Osterlamm s a tb. urak, a magyar királyokat, vegyítve a hazá nagy embereinek arczképeivel, legalább három táblázatban népiskoláink szellemi és nemzetiségi nagy előnyére, képekben kiadnák, oly renddel, hogy a magyar vezérek és Árpádverü királyok lennének az első táblán színezett rajzokkal; második táblán a „vegyes vérű királyok, Hunyady János, Kinizsi s a tb. arczképeivel; harmadik táblázaton az „osztrák vérű királyok“ az ezen időszakban feltűnő magyar hősök és jeles hazafiak, mint Dobó, Szondi, Zrínyi, Széchenyi s a tb. arczképeivel.

Ezen igen czélszerű és tapasztalásból merített indítványunkat a magyarországi négy reformált egyházkerület népiskolaügyi egyetemes választmánya, vagy a Szent-István-Társulat figyelmébe s pártfogásába is közösen ajánljuk; méltóztassanak ennek legczélszerűbb kinyomatását pártfogásukkal eszközölni és előmozdítani, hogy ezáltal magyar történelmünk tanulásához annál nagyobb kedvet és ösztönt nyujtsunk a serdülő nemzedéknek.

Falusi népiskoláink már eddigéig sok hasznos és czélszerű taneszközökkel dicsekednek; csak kevés iskola van már, hol Európa és Magyarország térképei s természetrajzi ábrák ne disze-

tenék az iskola falait; sőt vidékünkön a *vályi* iskolában — mint egy, meglepő képcsarnokban — mind ezen taneszközök csinos rá-mákba üveg alá vannak foglalva. Mindezekon kívül jól esett már látnom falusi iskolában az Osterlamm K. által kiadott „időszaki táblát is, a magyarhoni protestans egyház történeteire” és a gyermek mindjárt nagyobb érdeklődéssel és örömmel tanulja az iskolai tanokat, mihelyt ezekhez a szükséges segédeszközök az iskola birtokából nem hiányzanak.

Nem volna azért már hirtelenében égetőbb szükség népiskoláink teljes felszerelésében, mint a felebb említett „hazai történelem”-hez indítványozott „magyar királyok arcképcsarnoka,” mert hiszen, ha a növendék maga előtt látja lefestve a történet nagy embereit, jelesen a honalapító Árpádot, a vallásos lelkiületű Szent Istvánt, a honszerető Hunyadyakat, a hazáért élni és halni kész Zrínyieket stb. mindjárt mélyebb benyomást eszközöl azok haza és nemzetboldogító tetteinek tanulása a gyermeki fogékony lélekre.

A nemzetet boldogító királyok, a hon felvirulásán törekvő hazafiak dicső tetteiből tanulják meg iskolánk növendékei a hazaszeretet magasztos példáit: mint megtanulák érteni e napokban apáik, a legnagyobb hazafi, idvezült Széchenyink egy hont boldogító tetteiből, az ő dicső emlékére mindenütt a hazában megtartott gyász isteni tiszteletek alkalmával, a „haza és nemzeti-ség” legszentebb fogalmát s annyi boldogságot magában rejtő eszméjét.

Honi történelmünk igen széles és gazdag mező, de még jelentékeny tér hever rajta ugarban, műveletlenül. Ezen állítás igazságát mutatja az épen előttem fekvő Vasárnapi Ujság 23-ik számában közzétett: „jámbor ohajtás” is, mely egy „történelmi társulat” alakítását indítványozza, hogy ezen társulat a történelem mezején minden eddig parlagon maradt helyecskét feldolgozzon és kellő művelés alá vegyen.

Az ezen szakmát elősegítő eszközök és tárgyak sorozatában a „magyar történeten” könnyebb és érdekesebb tanulása tekintetében kiáltó szükség gyanánt áll tehát nemzeti iskoláinkban, egy „magyar királyok arcképcsarnoka” igen sajnosan érezhető hiánya.

Azért ha akad, akár egyes vállalkozó, akár egyetemes testület, ki hazánk nagy embereinek és királyainak arcképcsarnoka sorozatos rendbeni kiadását magára vállalja — miután népiskola-ügyeink mind a magas kormány, mind az egyházkerületek által oly melegen fölkaroltattak, bizton mondhatjuk — mert érezzük égető szükségét, — hogy e vállalat legmelegebb pártolásnak fog örüvendeni; és buzgó erélyes iskolai felügyeletünk közremunkálásával — midőn halhatatlan Széchenyink e dicsőítő korszakában még az utolsó földmivelő is hazafi és magyar igyekszik lenni — minden népiskola, a közlekedés jós igéjével mondjuk, az ohajtott képcsarnokot megszerzendő, és a többi eddig megszerzett taneszközökkel, térképek- és természetrajzi ábrákkal, iskoláink falait közősen diszesíteni; mert hiszen ennek mulaszthatlan megszerzése által csak nagyobb teljesebbé adunk a legelső hazafi ama jóslatának, hogy: „a magyar még nem volt, hanem lesz.“ *) — *Simon S.*

*) Ily nemű arcképcsarnok egy része már megjelent Pesten Pfeifer könyvkereskedőnél. Csak az a kérdés: megfelel-e az a jelen cikk t. írója által kifejezett igényeknek? Falusi iskolák számára annak olcsónak s könnyen hozzáférhetőnek kellene lenni. S azért az ilyen vállalatoknak még mindig fenmarad terük.

József főherceg nádor ércszobra.

Május hónap volt arra szánva, hogy az 1847 ben elhunyt József főherceg, Magyarország volt nádorának emlékszobra Pesten felállíttassék. A pesti szép Józseftér közepén álló faalkotmány tanusítja, hogy a munkálatok megkezdődtek, a gránit talapzat elkészült, sőt tudjuk azt is, hogy maga az ércszobor is megérkezett a müncheni műöntödéből, azonban a leleplezési ünnepély, felsőbb rendeletnél fogva ezuttal elhalasztatott.

Bemutatjuk ezuttal olvasóinknak a szobor alakjának rajzát, s magyarázatul néhány adatot mellékelünk hozzá. A szobor készítője *Halbig* tanár, müncheni szobrász, az ércöntés az ottani kir. ércöntödéből került. A szobor maga, (melynek rajzát adjuk) 15, a gránit talapzat 16 lábnyi magas, s e szerint az egész emlékmű csaknem hat ölnyi magasságot érend el.

A nádor a magyar szent István-rend diszöltönyében van előállítva, s azonfelül az arany gyapjas rend jelvényivel van ékítve. A művész különös szorgalmát tanusítja az alsó öltöny s a bársony köpeny gazdag hímzései, a kelme redői s törései.

A talapzatra a következő felirat van szánva:

JOSEPHO
ARCHIDUCI AUSTRIAE
REGNI HUNGARIAE
LI ANNIS
PALATINO
PIA MEMORIA DICATUM
MDCCCLX.

Azóta már más kimerítőbb latin feliratot is ajánlottak, mindazáltal reméljük, hogy egy rövid magyar fölrás legméltóbban hirdetné emlékét azon férfinak, kinek érdemeit a magyar országgyűlés külön törvényczikelyben örökíti meg.

E perczben még nem bizonyos, ez ércemlék mikor fogja a főváros egyik legszebb terét diszíteni. Bizonyosan sokan szerették volna: ha a magyar nemzet nádora, a ki a nemes fölkelő sereg fővezére, a jászok és kunok főkapitánya stb. volt, huszárruhában és lóháton örökítettett volna meg.

Az a hire, hogy a szobor leleplezésének ünnepélye a legközelebbi szent István-napra, augusztus 20-ára van kitűzve.

Jegyzetek Temesvárról és vidékéről.

A hegyesvölgyes és kövel bővelkedő Felföld lakóinak alig lehet fogalma arról, mint létezhet a koromfekete s mesés termékenységű Alföldön oly csinos alaku, urias külsejű, és szépen kikövezett város, mint Temesvár. — E sorok írójának a legközelebb lefolyt héten alkalmá volt, az Alföld egy részét s különösen Temesmegyét egy ismerősével beutazni, a ki az ausztriai birodalom egyik legnépesebb s jobbára iparüzöktől lakott tartományából való, s oly szándékkal jó közénk, hogy itt letelepedjék. Az idegen utazó valami régi statisztikai munkát hozott magával s mindig arról beszélt, hogy Csehországban 900 négyszög mérföldnyi téren 4 és fél millió ember lakik, Magyarország pedig 4000 négyszög mérföldön legfelebb 11. millió lelket számlál, következésképp százezrével lehetne behozni ide a morvákat és csehek, hadd miveljék ezek a termékeny földet, melyet a bennlakók tán felerészben sem tudnak felszántani.

De mily nagy volt csodálkozása, a midőn a vasuton Pesttől Aradig, onnan a gyors kocsin Temesvárig utazott és saját szemével győződhetett meg, hogy itt már minden talpalatnyi föld el van foglalva és művelés alá véve. „Hol laknak azok az emberek, — kérdé — a kik e tengersima, hosszú, széles és beláthatatlan terjedelmű rónaságot így mivelik, hogy a falvak

JÓZSEF főherceg nádor ércszobra.

közéleben fekvő csekély legelőket kivéve, az összes tér fel van szántva és be van vetve? Ezt mondva, az előtte fekvő térképre veté szemét s a be nem irt üres helyekre mutatott, a hol néha három négy mérföldi közön tünt fel előtte egy-egy falu. A történet úgy hozta magával, hogy épen H. M. Vásárhely nevére mutatott, mely a térképen apró s igen kisszerű betűkkel volt felírva. „Nálunk — mondá — ezen hét nyolcz négyszögmérföldnyi téren három város s legalább ötven falu szokott lenni.“ Az nem jutott eszébe, hogy az ilyen falvak két három száz lakóval birnak, az ugynevezett városok közül pedig a két-három ezer lelket számláló helyek már oly jelentékenyek, hogy a térképen nevük legalább is oly vastag betűkkel van kiírva, mint a magyarországi városok közül Pozsony, Buda, Debreczen stb. Ilyen fogalmakkal jönnek közénk legtöbbszörre az idegenek, s azt hiszik, hogy az apró betűvel a Tisza mocsárai közé írott „H.-M.-Vásárhely“ olyan forma hely lehet, mint a német tartományokban *Rehawinkl, Purkersdorf* vagy *Steinacker*.

A midőn Aradon a Maros hidján átmentünk, idegen utazónk, szintén a térkép után, azt vélte, hogy Uj-Arad egy pár halászkunyhóból álló s mocsárok és nádasok közé szorult nyomorúság tanyája lehet. De a midőn kocsink végig haladt a széles fő-utcán, s itt-ott betekinthettünk a jobbra-balra nyiló mellék utcákra, s minden szögletből csak a jólét és vagyonság legvilágosabb jeleit szemléltük, ő is összehajtogatta az előtte fekvő térképet, összeszidta a rajzoló, a ki Uj-Arad nevét épen oly betűkkel írta, mint *Zsebrakovitsot*, a hol mindössze 33 favágó és szénégető lakik. — Ily beszélgetések között 6 órai hajtás után érkezünk Temesvár alá. Félóra volt még hátra, hogy kocsink kereke a város kövezetén peregjen, s még semmi sem sejtetted, hogy nevezetes erősség, s gazdag város közelében járunk, miután az ugy nevezett vadász-erdő a város tornyait és vörös cseréppel fedett házak tetőit szemünkkelől eltakarja. De nemsokára kanyarodék az ut s Mehala nevű külvárost jobbrahagyva, a sorfákkal beültetett vártéren, s a sötét kapukon át beroboghattunk a belvárosba.

Temesvár négy külön részből áll. Az északi részen fekvő *Mehala* nem különbözik a temesmegyei falvaktól. — A *Józsefváros* délnyugat felé esik, széles egyenes utcákkal bir. Sok szép és nagy ház van itt elszórva, de ezekben legtöbbszörre maga a tulajdonos szokott lakni. Mindenfelé nagy udvart, kereken forgó kutat, árnyas kertet vagy szőlőlugasokat és gyümölcsösöket lehet látni. A főutcán töltés vezet keresztül, erre megy az ut a vasuti pályaudvar felé is, s ha sokat esik az eső, van itt sár is elég, csaknem annyi mint Szegeden, de gondoskodva van róla, hogy a gyalog ember a téglavagy deszkapadlón tisztán végig mehessen az utcákon.

A kelet felé eső Gyár-város a legjelentékenyebb. A főutcán itt már jobbra emeletes házak vannak: ugylátszik, kiválólag az ipar szorult e városrészbe: hol már jó részben a házak bérbe vannak adva. Számosan laknak itt a kisebb hivatalnokok közül, a kik a várbeli szállások drága voltát nem gyözik.

A belváros maga a vár, mely háromszoros bástyával van körülveve. A kövezett s kanyargó ut egy nyílt, s két ívvel ellátott kapu alatt vezet el, s egyszerre ott voltunk a csinos, művelt, s urias külsejű járókelőkkel ellepott város utcáin. Ha Temesvár épületeit tekintjük, sokban hasonlít Buda vára szebb utcáihoz, sőt részben ennél még csinosabb is, mert Temesvárott az utcák mindenütt szabályosak és egyenesek, a házak pedig csekély kivétel-

lel mind kétemeletesek. Ujabb időben épülnek már háromemeletes házak is, különösen szép azon épület, melyben a takarékpénztár helyiségei vannak; beillenék Pestre is, ha egy kissé nagyobb ablakai volnának.

A főtéren két székesegyház van. A rom. kath. püspöki egyház, csinos építvény, de mint püspöki egyház bizonyosan egyik a legkisebbek közül az egész hazában. A görög n. egyesült püspök temploma az előbbivel szemközt van a tér nyugati oldalán, azonban háttal fordul az utca felé, tornya pedig s homlokzata az udvarba van rejtve, miután a görögszertartásuaknál maig is szigoruan megtartják azon szokást, hogy a templom nyugat felé legyen fordítva, s hogy a felkelő nap a keletre eső szentély ablakain vethesse be első sugarait.

Régebben, közel a bástyákhoz egy meglehetősen ódon alaku épület, tünt fel a szemlélő előtt. Ez volt az ugynevezett *Hunyady-féle* kastély, melyet 1413-ban állítólag négyszögkövekből Hunyady János építtetett, kinek neve Temesvár városa emlékével oly szoros kapcsolatban áll. E komor külsejű építvény ma már teljesen át van alakítva, az alapfalak ugyan ma is a régié, de az épület, melynek sztilje a lovagvár- és kaszárnya építézet vegyületéből áll, egészen a legújabb kor műve. Rajzaink a Hunyady kastély régebbi és jelen alakját mutatják, az most tüzéri gyár- és hadszertárul szolgál.

Temesvár lakói vegyes származásuak.

A belvárosban a polgárság s a hivatalnokok tulnyomó részben németek, Mehala román, s mi magyarság van, jobbára a Józsefvárosba húzódtak.

miután a megyei rendszer megszűntével a városban lakó gazdag földes urak falusi birtokaikra mentek lakni.

Temesvár lakóinak lelkes hazafisága azonban soha egy pillanatra sem jöhetett kétségbe.

A magyar színészet ott időközönként szives vendégszeretben részesült, s épen a jelen évben történt, hogy a legtöbbszörre nem magyar ajku polgárok a m. akademia házára egyedül csak a Delejtü szerkesztőségénél, közel 14,000 forintot áldoztak! *)

A pesti városliget.

Ha a kőfalak közé szorított pesti ember „zöldbe“ kívánczik, legkönynyebben éri el célját, ha a „városligetbe“ sétál, vagy ha a végtelen királyutczát sokalja, felül egyikére azon kényelmes, gyakran négyfogatu omnibuszoknak, melyek néhány év óta olcsó díjért röpitik ki oda a szabad lég után vágyókat. A városliget Pest környékének legközelebb s legszebb mulató-helye, s különösen vasár- és ünnepnapokon el van lepvé mulatók ezreivel.

Mihelyt a félórányi hosszúságu király-utczát elhagytuk, jobbra a polgári lövölde szép épületét látjuk, s ennek tövében kezdődik mindjárt egy árnyas vadgesztenye-fasor, kényelmes kocsis- és gyalogutakkal. A fasor mindkét oldalát csinos épületekkel ékeskedő magán-

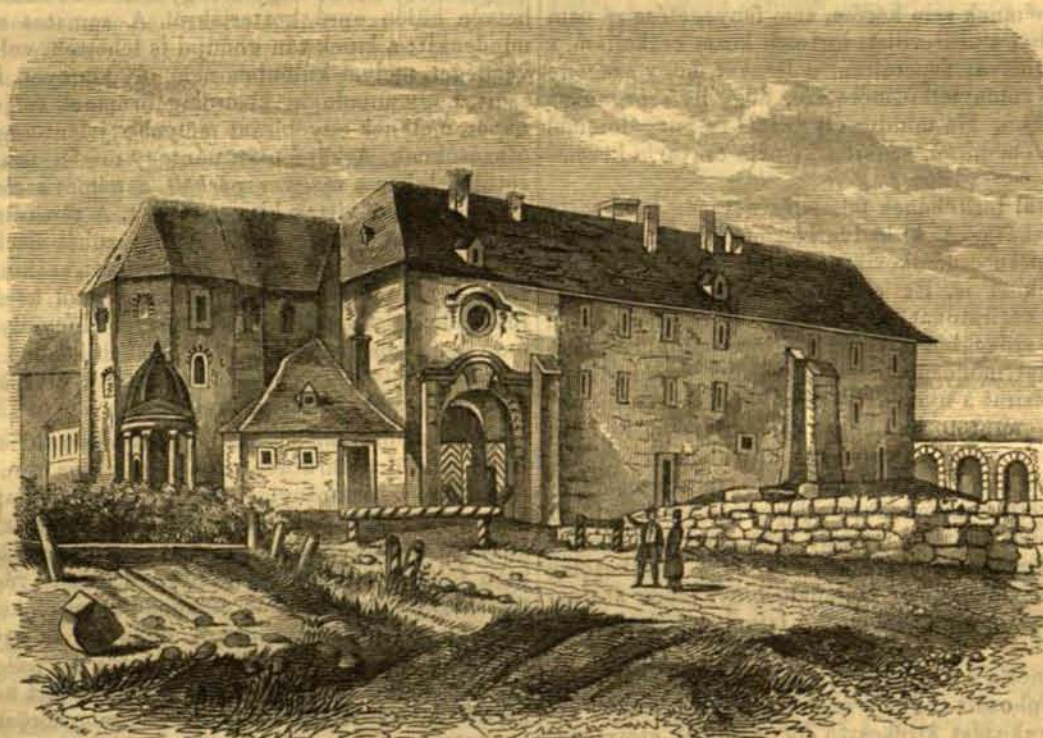
kertek szegélyezik; itt vannak a jobbmódu pesti polgárok villái, kerti salonjai, hol családai a nyári hónapokat töltik, míg maguk a férjek a dologtevő napokat külön üzleteikben, hivatalaikban izzadják végig, s csak alkonyatkor térnek övéik körébe.

A hosszú fasor végében kezdődik mindjárt a városliget s a bejárásnál mindjárt számtalan mellékut ágazik el, mit kocsin és gyalog, árnyas fasorok

*) Temesvár város rajzát és leírását a V. U. 1856. 27. számában közöltük. Szerk.

A tüzérszer-kaszárnya Temesvárott.

Hunyady János kastélyának korábbi maradványa Temesvárott.

között lehet bejárni. A közönség mulattatására szolgál itt két körjáték (Ringelpiel), számos hinta stb. Az éhség és szomjúság leküzdésére — s ez minden kirándulásnál főpont — számos vendéglőben találni bort, sört, kávé, fagyaltot, hideg és meleg étkeket, zenekíséret mellett vagy a nélkül; hol cigány huzza, hol a hárfa, gitár és flóta, vagy éppen szíplada rontja a levegőt.

Lapunk mai száma egy városligeti vendéglő rajzát hozza, mely némi fogalmat nyújthat olvasóinknak az ott zibongó életről és zajról, ha megjött a vasárnap délután.

Legszébb látványt nyújt a városligetben a tó, mely, miután egy pár évig egészen ki volt száradva, most ismét megtelt vízzel, s az általa képződött Pávasziget. A tónak kised kikötője van, hol számtalan vas- és facsónak, köztük valódi lélekvesztők kínálkoznak a dilettáns evezőknek mulatsági eszközül s estefelé gyakran egész kis flotta hemzseg a tó tükörén, megnépesítve veszteg ülő hölgyekkel és lapátoló férfiakkal. A Pávaszigetből csinos villa

emelkedik, melybe szintén vendéglő ütötte fel sátorát, egy másik szomszéd szigetecskére picizny lánczvid vezet. Vegyük hozzá a fák dúz lombozatú csoportjait s a messze háttérben kékülő budai hegyeket — valóban ígéző kép, melytől a megválás mindig nehezen esik.

Lesz még alkalmunk, a városliget más részleteit is bemutatni s a regényes budai hegyek közé is meghívunk az olvasót, a ki szívesen elkísér bennünket oda, a hova a pesti ember a nyár rekkenő melegsége elől szokott menekülni.

A városliget egy része már klasszikus, történelmileg nevezetes térséget borít. Itt kezdődik a híres Rákosi mező, hol hajdan :

..... vitéz urak
Összegyűltek, tanakodtak,
S ha csatára trombitáltak,
Mint a sasok víni szálltak.“

T Á R H Á Z.

Guttenberg-ünnep.

(A budapesti nyomdászok kirándulása Pestről Visegrádra s a Migazzi-kastélyba.)

Sok olvasó, ha tanulni akarva, vagy csak unalmát elüzni ohajtva, könyvet vagy hírlapot vesz kezébe, még sejtellemmel sem bír, mily egyhangú, fárasztó, s a mellett a figyelmet folytonosan lekötve tartó, sőt lélekgyöttrő munkába kerül csak egy ivnyi nyomtatványnak is kiszedése és kijavítása. A szerkesztő, ha készen van munkájával, félreveti a tollat s családja körébe siet, vagy ha ez nincs, felkeresi barátai társaságát, s addig míg a nyomdából a „fu“ kéziratért nem jő, gond nélkül tölti el a nap hátralevő részét, kivévén ha valahogy meggyűlt a baja a censurával, a mi épen nem tartozik a ritkaságok közé. Megindulván a sajtó, az iverk tündéri gyorsasággal hullnak ki a gépezetből. Még alig van száz iv készen, már ott állnak a kihordók s viszik a példányokat a helybeli előfizetők lakására. A gép szakadatlanul működik; a halmazra gyűlt példányok a csomagolók kezébe kerülnek, czimboritékkel láttatnak el s postára vitetvén, gőzhajón, vasuton és szekereken szerte-zét küldetnek az ország minden vidékére.

Ennyibe kerül azt mondhatni: a lap készen van, ki van hordva, szét van küldve; munka után édes a nyugalom.

Nem így van a dolog a szedőkkel. Ezekre nézve még hátra van az, a mit nyomdai nyelven *osztásnak* neveznek, s a mely igen nagy figyelmet s még nagyobb gyakorlottságot igénylő munka, mert ha a betűk a szétrakás alkalmával nem vettetnek illető szekrényekbe, az új szedéskor, ezrével mutatkoznak a sajtóhibák, miknek kijavítása tömérdek vesződségbe kerül. A mikor a szedőket *osztani* látom, mindig diák korom napjai jutnak eszembe. Volt egy öreg néném, a kinél a városban laktam, s a ki rászoritott, hogy déli 12 óra után teritem meg az asztalt. Meg is tettem durczás kép nélkül, mert legalább azzal is hamarabb találhattak. Hanem arra, hogy ebédután az asztal terítékét felszedjem, öreg nénémnek sem kérése, sem fenyegetése rá nem bírhatott. Azért is letévén kezemből a kést-villát, hirtelen kezét csókoltam, s rohantam könyveimhez, s oly lármával repetáltam a leczkét, hogy szegény jó néném semmi áron sem vette volna lelkiismeretére, hogy ily szorgalmas diákok megzavarja tanulmányában. Ha mindig oly tüzzel és buzgalommal tanultam volna, mint így rögtön ebédután, senkifia ki nem csavarja kezemből az első eminensséget.

Természetesen, hogy az asztal terítékének felszedésénél még százszorta bősztantóbb munka a betűk szétrakása. A ki kedve szerint ebédelt, s később mást asztalhoz ülni lát, valóságosan csodálkozik, hogy lehet még valakinek étvágya? Így van a szerkesztőknél is. Ez először elolvassa (a mennyiben nem maga írja) a beérkezett kéziratokat, s kiválogatja a jobbakat, aztán elrendezvén, kijavítván, kitörli a szövegből a különféle okoknál fogva nem adható részeket, beírja a hiányokat, módosítja a netán erősebb vagy kirívóbb kifejezéseket; s a midőn így a kézirat a nyomdába kerül, kiszedetik, kijavítatják, akkor a szerkesztőség a nyomtatott hasábokat újra átolvassa és bírói szemle alá veszi, mert néha némely dolog a nyomtatásban valahogy egészen más alakban tűnik szemé elé, mint a hogy azt a kéziratok macskakaparásából kiolvasta. Elvégre összeállítják a nyomdában a lapot s a szerkesztő az utolsó átnézés (revisio) végett tollát tentába mártja; még ezen alkalommal is javít, töröl benne vagy odaszurogat egyegy enyhítőt, vagy ellenkezőleg erősítő szöveket, s végre egészen „jól lakva“ lapjának annyi ízben átolvasott, átrostált tartalmával, nagyot lélekkzik s elmondja: Istennek hála, készen vagyok a következő számig!

És mégis, midőn másnap elnéz a nyomdába s látja, hogy hű szedői még most is az annyi lelki fáradságot okozott tegnapi szöveggel kinlódnak s azt lankadatlan szorgalommal és szórakozást kirekesztő figyelemmel, szétrakogatják, lehetlen, hogy nagyra ne becsülje e foglalkozást, mely az egyénnek saját feláldozásával, másoknak aránylag s oly csekély díj mellett szellemi gyönyört képes okozni. A betűk szétszedésének pedig okvetlenül meg kell történni, még pedig annak rendje szerint, mert e halaszthatatlan munka elől ugyan nem lehet megszökni, mint a diáknak az asztal-felszedéstől.

A nyomdai személyzet tehát igen helyesen gondolta ki azon tervet, hogy, mint mondani szokták, egy „jó napot csináljon magának.“ Összeszó-lalkoztak tehát, s tervüket az írókkal és szerkesztőkkel is közölvén, elhatározták, hogy a nyomdászati halhatatlan feltalálójának, Guttenbergnek, emlékére (a kinek jun. 24-én tölt be születési éveinek 420-ik fordulatit napja)

nemesebb gyönyörrel kínálkozó ünnepélyt és kedélyes kirándulási mulatságot rendeznek.

Néhány nap alatt mintegy 360 aláíró gyűlt össze. A nyomdák személyzete, mint rendezőség, bizottmányt nevezett ki, mely a szükséges intézkedéseket megtette. Kibérelték a Dunagőzhajó-társulattól az emeletre épült nagy és pompás „Nádor“-gőzöst; alkut tettek a nevezett hajó vendéglősével, s miután a fővárosi zenészek, a cigányok úgy mint a katonaiak, e napra már másuvá voltak lekötelve, nem kimélik a költséget és fáradságot, hanem Esztergomból elhozzák az ott szállásoló 14-ik vadász-zászlóaljnak 30 zenészből álló, erős, mondhatni fáradhatlan tüdőjű, fiatal emberekből álló derék bandáját.

Reggel az idő felleges volt, de azért a hajón senkinek még eszébe sem jutott, hogy hátha e napot az eső közbejötté elronthatná. A vendégek a kiszabott órára egybegyűltek. Az érkezőket a zöld szalagos rendezők fogadják, mert azok, a kik a szolgálatra való felügyelést vállalják el, fehér szalagot viseltek. — A bejáratnál két kis nyomtatványt is osztogattak. Az egyik „A könyvnyomdászati története Magyarországon“, ifj. *Emich Gusztáv* és *Szabó József* nyomdászoktól. A másik „Kalauz a pesti nyomdászok kirándulásához Visegrádra“, *R. G.-tól*.

Az elindulás előtt néhány perczel a felhők közül kibontakozott nap egyszerre előtűnt fényes arcával, és sugarait a lánczvidra, a budai várra s a tulparti ház-csoportok tömkelegére veté. Csak a ki korán reggel nap felkelte után látta Buda ormaít, a királyi palotát s a Gellért sötét sziklafalát, a ragyogó fényvel szemközt, tudhatja megítélni a hatást, melyet e látvány nyújt.

Köszöntvén egymást az ismerősök, az egyes tagok szemlére vevék a társaságot, mely mondhatni kizárólag írókból, kiadókból s a nyomdák személyzetéből állott, s így a vegyülés csakhamar bekövetkezett, szó sem lehetvén külön apró kotteriákról. A zamatos reggeli lég vidámságra hívott mindenkit; a kinek tán gondjai is lehettek volna, otthon hagyta e szomorú vendéget, melyet különben nem oly könnyen lehet nyakunkról lerázni. Lát-szott, hogy mindenki kizárólag örömmel és jó kedvvel kívánja szentelni e napot, melynek egyébiránt mélyebb jelentősége volt, mint más hasonló kéj-utazásoknak. A kávé után mintegy másfél óra mulva villás reggeli következett, melyben a magyar *pörkölt*, a német *szelet*, s az angol *beafsteak* közmelegelődésre vitták ki a versenyt. A társaság férfi tagjai, alig egykét kivétellel, mindnyájan csinos magyar ruhát viseltek, hasonlót kell mondanunk a hölgyekről is, a kik aránylag igen szép számmal valának jelen. A zenészekről el lehet mondani, hogy kora reggeltől késő estig, folyvást fujták, s csak rövid ideig szüneteltek. A Rákóczy, Hunyady s még egypár kedveltebb induló legtöbbször fordult elő; közben-közben csárdások válták fel egymást még pedig oly csinosan előadva, a mint csak e hegedűre termett dallamokat fuvó hangszereken visszaadni lehet.

Négy órai menet után a hajó Visegrád alatt kötött ki s a társaság haladéknél a hirkoszoruzta klasszikus romok megtéktetésére indult. Az első állomás az aránylag még legépebb Salamon-tornya mellett volt. Elöl ketten hármasszínű lobogót vittek. Szép volt látni a csinosan és városiasan öltözött messze nyuló karavánt, a mint az a bércz oldalán kigyózó gyaloguton fölfelé vonult. Majd erdős és cserjés részletek következtek amidőn a társaságnak csak vidoran csevegő hangját lehet hallani a sűrűből. A midőn a domb oldalán tiszta mező, puha bársonygyep következett, a jelenlevők megállapodtak, s a vidék magasztos szépségeinek csodálatába merültek. Ott nyugodott messze alant a tómpa félkörte képező Duna; szemközt szőlőskertek gyönyörködtek a szemet, míg köröskörül sötét tölgyfaerdők által borított, s a legregényesebb vonalokban előtűnedező hegycsoportozatok emelkedének a magasba, s elzárák a kilátást a távol vidékek felé.

Azonban ha a társaság vezetői a legrövidebb utat választák is a romok felé, mégis eltartott a menet egész óra hosszáig. A ki a Duna tükörén gőzhajón, vagy a partokat kísérv vasuton utazik, nem is képzei, mily szédítő magasságban emelkedik e meredek csues, melynek tetejére őseink ezen egykor oly fényes sasfészket raktak. Nagy Lajos fényes kora jutott mindenkinek eszébe, a midőn három tenger képezé az ország határait. És Visegrád, amint azt a természet elárasztotta szépséggel, amint az emberi kezek meg rakták e bérczet az építési művészet remekeivel, valóban olyan pontja a még most is elég nagy hazának, hogy ama nagy fejedelem, a ki a Balti ten-

gertől az Adriáig, onnan a Fekete-tengerig uralkodott, méltónak tarthatta arra, hogy itt építse fel palotáját, melynek csarnokából osztotta parancsait, nemcsak az említett három tengerpart közötti téreken, hanem olykor még messze Déleuropában is, a midőn hőseivel Nápoly kapuit megtörteté, s száguldó lovagjai a háborgó Vezuv láva-borította környékén verének tanyát.

A hódítók eltűntek. Visegrád sötét, hallgatóz rommá lett, ékességét pusztító kezek, s a lefolyt századok hosszú sorai lerombolák s megsemmisíték. Emlékének dicsősége azonban romolhatlan, és e napon épen egy oly gyarmat népe jöve ide látogatába, melynek mestersége és művészete, tényezőleg hat arra, hogy a szellemi téren minden újra feltámadhasson, a mi egykor szép, nemes dicső, méltóságos, ünnepies és emlékeztetőre érdemes volt.

Igy népesedének be e napon egyszerre az elhagyatott s elfeketült omladványok; a kőhalmaz legmagasabb oromán ismét ott lobogott a nemzeti zászló; dicsőítő hangok emelkedének az itt elhunyt ősök hamvaira. El lehetett mondani, hogy újabb időkben ugyan gyakran jött ki már Pestről lelkes és hazafias vendégsereg, hanem most történt, annyi idők lefolyása után, először, hogy a látogatók a magyar szív és érzelem mellé, még magyaros viseletet is hoztak magukkal. Hajdan a büszke lovagok vert aranynyal ékített vitézi köntöst hordtak itt, e napon, a század jelleme szerint, az összegyűlt polgárok egyszerű fekete, vagy szürke atillában, ugyanazon színű sinórzattal, jelenének meg az ünnepélyen.

Guttenberg, s a Velenczéből behívott első magyar nyomdász. Hess András nevei egymásmellett említettének a hódítók palotáinak maradványai között. Azok karddal győzték le a népeket, ezek pedig azon gépet kezelik, melynek akadálytalan működése által a rabga lehull, s a szellem győzelmet vesz az anyag erőszakán.

A midőn aztán a társaság megtekinté a romokat, s a jelenlevők kicsérélék kölcsönös észrevételeiket, a midőn az idő telte visszaindulásra emlékeztetett, mindayjan kalapot emelének, s elénekelték a „Szózat“ minden versszakát; aztán egy más uton, mely a lejövetelre alkalmasabb volt, a vidék megragadó szépségének folytonos élvezete mellett lejöttek a hegyről.

A nap órái úgy voltak felosztva, mint midőn ünnepet szoktunk tartani. A reggel a szellemé volt, a délután felderítő mulatságokra lett szánva. Az írók, szerkesztők és nyomdászok asztal mellé vezették a hölgyeket, csörgött a kanál, zörgött a kés-villa, csengett a pohár, *et fecerunt magnum áldomás!*

Ebéd után rögtönzött corsjáték rendeztetett, mely a számos nyeresémen kívül, még a beteg nyomdászok javára, mintegy 120 forintot eredményezett.

Délután négy és öt óra között a hajó Verőcze alatt kikötvén, a társaság az innen egy negyedóránnyira eső Migazzi-féle kastélyba indult. E kastély bár még egészen ép, mégis a földszint egyes szobáit kivéve, üresen áll. Az épület körül gyepterület, s a közel erdő terepélyes lombjai árnyékkal kínálkoznak. A szomszéd verőczek ekkor már nagy számmal gyűltek itt egybe. Hihetőleg azelőtt is jól mulattak, de csak most kezdődött az igazi vigalom, a midőn a pestiek hatalmas muzsikát hoztak magukkal. A meglehetősen lelapodott gyepterület tehát rögtön tánczteremmé alakították, s mint szokás, egymásra következének a csárdások, mikben a verőczek csinos menyecskéi és leányok is résztvettek. Valóban úgy látszott, e napra Pest Verőczével szoros barátságot kötött; mikor elbucuztunk tőlök, elkísérének minket a hajóig, s míg a gyors gőzös messze el nem ragadott minket, folyvást üdvkiáltásokat hangoztatánk egymás felé, a mit végre a kendők lobogtatása s kappali integetések fejezének be.

Az ünnepély apróbb részletei mind egyenkint sikerültek. A hajón, Guttenberg, Széchenyi és Kazinczy koszorus keretbe foglalt arcképei előtt Kovács, Rothberger és Solymosy betűszedők szónoklottak. Verőczén a Guttenberg nevű léghajó, csinosan felszőkcent a magasba, s csak akkor égett el, a midőn ugyanis közel volt hozzá, hogy elrejtézzék a láthatárt képező hegygerincz háta mögé. Pesthez közeledve tűzijáték gyönyörködteté a szemet. Az asztaloknál a felköszöntések és szavaiatok egymást érték, (az utóbbiak között kitűnt *Egressy G.*) s így értünk vissza Pestre, a hol a gázvilág fénye, a követés s kocsi robogása arra emlékeztetett, hogy a főváros falai között vagyunk.

A résztvevő közönség kellemesen tölté el a napot; hiány semmiben sem mutatkozott; azért a rendező választmány, teljes joggal megérdemli a jelen voltak szíves köszönetét.

Széchenyi-gyászünnepélyek.

— *Csomaköz és Bere* (Szatmár) testvér községben a románajku atyafiak is megosztották az országos gyászt. Csomaközön a katolikusok gyászünnepé után, pünkösöd harmad napján reggel 8 órakor a g. e. templomban tartott misén volt jelen a közönség; ennek végeztével a két falu harangjainak zúgása mellett vonult a nép a *berci* ref. templomba, mely Széchenyi koszorus arcképével, fátvolyozott nemzeti zászlókkal s cserkoszorúkkal volt díszítve. Itt helybeli ref. lelkész buzgó könyörgése s az épen jelen volt ünnepi legatu népszerű nyelven mondott megható beszéde után, a „Hymnust“ és a „Szózatot“ orgona mellett énekelte az egész közönség, mert Szatmár megyében nincs ember, ki e két nemzeti énekünket ne tudná. — *B. Gy.*

— *Bussa* (Nógrád), a legnagyobb magyarért maj. 12-én mutatta be áldozatát az Urnak, 19-én pedig fiók egyházában Csalárban tartott gyászünnepély. Az új fekete posztóval bevont s Széchenyi arcképével ékített ravatal; az urirend égő gyertyákkal állotta körül. Különösen nagy számmal voltak képviselve az izraeliták. A szertartást helybeli lelkész Franzenbach Gy. ur végezte, ki is az ünnepelt honfi érdemeit szivereható szavakkal tolmácsolá; s a nép? . . . térdre omlva, a hon nagy fiának arcképét forró csókok között könyekkel áztatá. — *Bazilides József.*

— *Sárbogárdon* (Fehér), április 22-én szentelték gyászünnepet a nemzet nagy halottja emlékének. A hála és kegyelet adóját leróni rang- és valláskülönbség nélkül sereglett össze a nép még a szomszéd községekből is; mit a sárbogárdiak viszonzva szintén nagyszámmal jelentek meg a szomszéd *alapi* és *szent-iváni* gyászünnepélyeken. Egy héttel a sárbogárdi ünnepély után Melanhton F. születésének három százados ünnepét ülték meg, a nagy szellem emlékeztetőjéhez illő kegyelettel. — *Sárréti.*

— *Tissa-Abád és Szalók* (Heves), sem mulasztotta el könyekkel áldozni a legnagyobb magyarnak. A katolikusok apr. 30-ikán, a reformatusok majus 20-ikán tartottak gyászünnepet. A tornyokra három nappal előbb kitűzték a gyászlobogókat, s naponként háromszori harangzúgás hirdette a nemzetünnep közelgését. A presbyterium egy hónapi gyász viselését határozta el. Abádon Tasi László. Szalókon Tóth József lelkészek tartottak megható beszédet; de mindennél szebb, meghatóbb volt a nép arcán vi-szatükröző mély bánat s a valláskülönbség korlátainak leomlását hirdető részvét. — Szép jelenet volt, midőn a szalóki templomban egy 12 éves kath. leányka gyásza jelvényeül nemzeti színű virágokból font gyászszalagos koszorút s fekete pecsétes levelet nyújtott át Tóth. J. lelkész urnak; a levélbe egy ezüst tallér volt zárva a föllállítandó Széchenyi szoborra. (Vettük s illető helyére átszolgáltattuk. *Szerk.*) — *J. A.*

— *Gerend* (Erdély). Junius 15-én. Kies fekvésű helységünk helvét hitvallásu egyházában, a két hazában irodalom és művészet s minden honfias czélok pártolásáról ismert főúr *Kemény Sámuel gróf*, junius 10-én a feledhetlen gróf Széchenyi emlékére rendezett fényes gyászünnepet.

Junius 9-én a déleesti órákban megkondultak a ref. templom harangjai, melynek tornyán óriási gyászlobogót lengetett az esti szél; 10-én pedig már kora reggel tolongott a falu népe, nyelv- és valláskülönbség nélkül, a főbejárat felé, melyen a délelőtti harangszóra a nemes gróf vezetése alatt az egykori *Tordamegye* és *Aranyosszék* fő- és középneemességből szép számmal összesereglett s mély gyászba öltözött gyülekezet, mindkét nemből, vonult be komoly csendben s foglalta el a díszes gyászravatal körül számos nemzeti és gyászlobogókkal, Széchenyi-czimerekkel s örökzöld füzerekkel ékített templom gyászposztóval borított padjait; oly számmal, hogy a falu népének legnagyobb része csak a nyitott ajtó körül csoportosulva vehetett részt a gyász-istenítészetben. Az ünnep szónokai egyházközi esperes *Basa Mihály* és helybeli ref. lelkész *Hegedűs Lajos* urak valának; kik közül az utóbbi megható gyászimát, az első pedig alkalomszerű emlékbeszédet mondott, míg a közöket t. *Boross Gábor* tanár ur vezérlete alatt az enyedi ref. gymnasium énekkarának gyászdalai tölték be, a „Szózat“ és „Hymnus“ elzárásával végezvén a komoly ünnepet. Ezután a nemes gróf vendégszerető asztala gyűjté szép koszoruba az ünnepélyen jelen volt közönség legnagyobb részét.

Mindnyájunk előtt soká emlékeztetes marad e nap, melyen szívünk gyásza a két testvérháza közgyászával egyesült!! — *A S. . .*

— *Szatmár-Németiben* majus 20-án reggeli 9 órától 10-ig a reformatusok csinos templomában, midőn nemzeti nagyságunk utmutatóját és uttörőjét, gr. Széchenyi Istvánt valódi nagyságban állítá elénk a lelkes György Lajos, a németi magyar pap, értekezvén a szent Igéről melyek írva vannak *János I. 48; Látván Jézus Natanáelt, monda fölöle: ime ez az igaz izraelita.* — Kenetes ajkának minden szava ke-erü ed-sbánatot kelte kebelünkben; — keserüt, mert, mint monda, elvesztők tovalót észlelyes vezérünk; — *édeset*, mert, nálunk, köztünk hagyta teremő lelkét s ama jósateljes evangéliumot: „Jesz Magyarország.“ — Ez alkalommal az *Akademiára* és *Széchenyi-émlékre* 20 fíot 80 krt rakott a perselybe a gyászoló-közönség Németiben. — *Br.*

— *Lászlófalú* (Túróc). Megyénkben két gyászünnepet ültünk a legnagyobb magyarért. — Egyiket öz. gr. Batthányi Józsefné szül. Tarnóczy Antónia saját költségen tartatta az uradalmához tartozó *Ss. Mihályi* templomban. Másikat *Túróc-Sz.-Mártonban* ünnepelte a nép s a megye jobbjai. A ravatal magyar öltönyű, gyász fátvolyos hajadonok állítá körül égő gyertyákkal, mellettők két oldalt kivont karddal s két gyász lobogóval vonult el az ifjak hosszú sora. Gyászmise alatt legalább 3-4 ezer ember állt még a piacon, kiket a szentegyház keble nem volt képes befogadni. — *Velacs Alajos.*

— *Ssinér-Váralja* (Szatmár) ref. egyházában majus 13-n sereglettek össze a Széchenyiért gyászt öltött honfiak. A vidékiek száma oly nagy volt, hogy nem győzte őket helylyel ellátni a magyar vendégszeretet. He-lybeli lelkész nagy. Széles Endre ur gyönyörű gyászbeszéde alapigéjeül a LXIX zsoltár 10 verse szolgált: „*Oh Isten, a te háradhoz való buzgó szeretet megemészt engem!*“ A tor a kaszinó nagy teremében tartatott meg, hol nem egy jeles felköszöntést lehetett hallani.

— *Szakon* (Veszprém) a nagy magyar emlékeztetőnek majus 13-ikán szentelt ünnepet az evang. gyülekezet. Az oltár és szószék gyászposztóval volt bevonva, mi nemcsak a templomhoz, de a honfi szívek gyászához is igen jól illett. A gyászünnepély után az egyház gondnokánál a Széchenyi szoborra történtek adakozások. Május 17-ikén pedig a *szendi* evang. gyülekezet tartotta meg hamvaiból újra emelkedett templomának fölszentelési örömmünnepét. — *H. G.*

— *Rakomás* (Szabolcs). Hogy az országos gyász emlékoszlopához egy porszemmel járuljunk, majus 14-én mi is ünnepet szenteltünk Széchenyink nagy nevének. A ravatal Széchenyi borostyánnal koszoruzott mell-szobra s család címere díszesíté, s körülötte 14 leányka szomorkodott fehér öltönyben, fekete fátvollyal. Az ünnepély után Széchenyi arcképének meghatározatát határoztuk el, a község hazában leendő kifüggesztés végett. — *A. Cs.*

— *Alsó-Apsán* (Máramaros). Majus 14-én a Hatfaludy család kápolnájában tartott gyászünnepélyen a szomszéd helységek lakói is szép számmal jelentek meg, s még többen leendettek, ha Sziget városának az épen e napon pusztító tűzvész miatt Széchenyi gyásza mellett saját gyászát nem kell könyeznie. A gyászszertartás után az egész gyülekezet a g. e. templomba sietett, hol a nemzet nagy halottjéért szintén gyászünnepélyt rendeztek románjuk hontársaink, kik e megye felső vidékén hasonló tenni több helyen erélyesen készülnek.

— *Sár-Szent-Miklós* (Fejér) majus 19-kén tartott gyászünnepélyt azért, kit egész ország gyászol. — Nem maradt el a „Szózat“ eléneklése sem, noha akadt ember, ki azt minden áron meggátolni iparkodott. — *M. J.*

— *Csege* (Szatmár) majus 17-én tartott gyászünnepet a legnagyobb magyarért. — Gyászlobogó hirdette a magasban, hogy a nemzetnek halottja van, kiért gyászszal volt bevonva a szószék, mint gyászszal voltak borítva sziveink is. — *P. B.*

— *Vajk* (Nyitra). Szent-Istvánra emlékeztető kis falunk majus 18-án tartott ünnepélyes requiemet Széchenyiért. Mély gyász között is öröm dagasztja keblünket, midőn a honboldogító érdemek előtt nagy várost és kis falut, főurat és pórt egyenlően meghajolni látunk. — *y - d.*

A magyar Akademia palotája.

— A magyar Akademia június 25. ülésében kövtező tetemes adakozások jelentettek be: Zsömböry Ede gyűjtött Székese Fehérvárott a házra 558, a tőkéhez 85 frot (ez összeghez járultak többek közt b. Splényi Henrik 200, Tóth János 100, Szigethy János 50, Villási István 50, S. Rudolf gyógyszerész 50 frotal); Smotzer András gyűjtött Nagy-Bányán a házra 91, a tőkéhez 15 frot; Keller Miklós gyűjtött Tornán a házra 61 frot; Anyos István gyűjtött Veszprémmelegyében a házra 57, a tőkéhez 67 frot; Zsigárdy Imre gyűjtött Sellyén a házra 51, a tőkéhez 29 frot; Mózer Vilmos gyűjtött Nagy-Szöllösnön a házra 135, a tőkéhez 20 frot; Sebestyén László gyűjtött Galanthán a házra 225, a tőkéhez 35 frot; Bárdossy Mih. gyűjtött Miskolczon a házra 33 frot; Fogthuy Samu gyűjtött Szoboszlón a házra 154 frot s 2 orosz rubelt, a tőkéhez 132 frot; Marton Pál gyűjtött Vasmelegyében a házra 300, a tőkéhez 1163 frot (ez összeghez járult felsőbüki Nagy Sándor 1050 frotal); Kosztolányi János gyűjtött Baramegyében a házra 35, a tőkéhez 25 frot; Ginter Károly pesti polgár adott a házra 50, a tőkéhez 150 frot; b. Orczy-Lipthay Ágoston a házra 300 frot; Szilágyi Lajos Pétervásárt gyűjtött a házra 260, a tőkéhez 165 frot; Abrahamfi János Kalocsán a házra 1703 frot, 1 aranyat s 2¹/₂ tallért, a tőkéhez 695 frot s 1/2 tallért (ez összeghez járultak többek közt Kalocsa városa 1000, Miske helysége 100, Bática helysége 70, Sz. Benedek községe 25, Foktü községe 80, Sükösd községe 100 frotal, Szent-István községe egy hold föld vételárával, Csanád helysége 94, Faisz helysége 60, Bogyiszló helysége 50, Rezler György 50 frotal); Kubicza Pál Trencsénmelegyében gyűjtött a házra 426, a tőkéhez 250 frot; Szentiványi Miklós adott a házra 100, a tőkéhez 100 frot; ugyanaz gyűjtött a házra 39 frot; Foltényi Ignác Orosházán gyűjtött a házra 141, a tőkéhez 10 frot; a Vasárnapi Ujságnál ujabban gyűlt a házra 461, a tőkéhez 70 frot; b. Bémer Pál Tenkén gyűjtött a házra 194 frot s 25 huszast, a tőkéhez 108 frot s 16 huszast; Lehoczky Antal Tornán gyűjtött a házra 29, a tőkéhez 2 frot; Liptay Ferencz Poprádon gyűjtött a házra 15, a tőkéhez 19 frot; Erdélyi János Sáros-Patakon gyűjtött a házra 70, a tőkéhez 105 frot; Sztárek Lajos Trencsénben gyűjtött a házra 21 frot s 1 aranyat, a tőkéhez 17 frot, s 1 tallért; Kajuch József Nyitrán ujabban gyűjtött a házra 117, a tőkéhez 106 frot; a szatmári h. hitv. egyházmegyéből küldtek a házra 92 frot; a „P. Napló“ szerkesztőségénél ujabban gyűlt a házra 320, a tőkéhez 130 frot; Lichtner Gáspár H.-M.-Vásárhelyt gyűjtött a házra 17, a tőkéhez 15 frot; Bock Lajos Mosonyban gyűjtött a házra 312 frot; az L. Tanuja szerkesztőségénél gyűlt a házra 37 frot, 1 arany s 4 db fros, a tőkéhez 80 frot; Meisels Salamon pesti nagykereskedő adott a házra 50 frot; Hirschler Leo pesti nagykereskedő a házra 50 frot; Leskó Mihály Felső-Szilen gyűjtött a házra 31¹/₂, a tőkéhez 18¹/₂ frot; dr. Grosz Fülöp adott a tőkéhez 52¹/₂ frot; dr. Pollák Henrik a tőkéhez 30 frot; Kis Andor kir. tanácsos 2 darab magyar biztositársasági részvényt; gróf Breuner Ágoston a házra 1000, a tőkéhez 4000

frot; Lics Antal gyűjtött a házra 887, a tőkéhez 402 frot (mely összeghez maga Lics Antal 40, Sztojanovics Mihály 40 frotal járult); Békés-Csaba városa adott a házra 1050, a tőkéhez szintén 1050 frot; Lengyel József Szántón gyűjtött a házra 81 frot s 1 aranyat a tőkéhez 53 frot; az egri asztalos-czéh adott a házra 50 frot; a nagyváradi timárczéh a házra 20, a tőkéhez szintén 20 frot; Vidáes testvérek a házra 20, a tőkéhez szintén 20 frot.

— *(Heti kimutatás)* a Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez a m. Akademia számára beküldött adakozásokról.

XXIII. közlés: Munkácsról a helv. hitv. éneklőkar tagjai Bertók János által 7 ft. — Kecskédéről Balogh Antal, Balogh Antalné és Benkő Albertina a tőkéhez 1 db. 20 frankos arany, 3 db. cs. arany; a házra 5 ft. — Vác-Sz.-László névünnepi estélyből többen Esztergály Mihály által 22 ft. — Szegszárdról Zöld Adorján 1 ft. — Puczinchról (Vas) többen Czipott Rudolf által 9 ft. 10 kr. — Veszprémből Ramazetter Károly nyomdász által: 1) az általa a szombathelyi seminariumban eladott könyvekért bejött összeg fele 12 ft. 30 kr.; 2) szintoly könyvekért Tankóvi Ferencz felsőbudai ker. eszperes urtól 2 ft., összesen 14 ft. 30 kr. — Csatárból (Bihar) több ottani lakos Gobóczy Károly által 10 ft. — Keresztvárról többen Parrag Ferencz által 22 ft. 40 kr. — Eperjesről Pölt Ferencz 5 ft. — Lyutáról (Ung) Ruttner Adolf 5 ft. — Gibátról (Abauj) Gábril István, Ferencz és János testvérek 60 ft. — Csik-Taploczáról (Erdély) és vidékéről József napi névünnepről többen Lázár Dénes által 96 ft. — Bécsből Borbély István 2 ft, Goldbach Ferencz 2 ft. — Kinisről (Abauj) az ottani közbirtokosság Tervei Károly által 40 ft. — Pestről Bikoli Vizer Ede és József testvérek 20 db. cs. arany. — Összesen 300 ft. 80 kr., 1 db. husz frankos arany, 23 db. cs. arany. (E közlés „részletes kimutatását l. a jövő számban.)

As eddigi I.—XXII. közlésekkel együtt: **10,134 ft 65 kr.**, 1 régi római arany, 1 huszfrankos arany, 86 cs. arany, 14 tallér, 118 huszas, 2 negyedfros, 1 tizez és 7 db. nemz. állami kölcsönkötelezvény.

Igazítás. Mult heti közlésünkben az Albertiról küldött összegből kimaradt 1 darab ezüst huszas, mely a fentebbi általános összeghez hozzá van adva.

— *(Részletes kimutatás)* a Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez a m. Akademia számára küldött adakozásokról.

A XXII. közlésből (I. V. U. 26. sz.).

Komádiában (D.-Bihar), mely község a közel lefolyt években árvíz és más elemi csapások által igen sokat szenvedett, a ref. község majus 20-án tartotta meg Széchenyi gyászünnepét s ezen alkalommal Barbócs Gábor urnál tartott barátságos estebéd alkalmával az Akademiaiára 7 frot adakoztak a következők:

Törő József csökmői ref. lelkész 1 ft, Nagy Dániel komádi ref. lelk. 1 ft, Szeghalmi Tóth Eduardné 1 ft, Kincses Pál, iskolatanító 3 ft, Barbócs Gábor 1 ft.

Debrecenből, honnan már több rendbeli adakozást vettünk, most a „szijgyártó-czéh“ is beküldé adakozását a nemzetiség oltárára, névszerint 17 ft. 20 krt. a következőktől:

Nemes Mihály 1 ft 50 kr, Oláh József 1 ft 50 kr, Király József 1 ft, ifj. Molnár Mihály 60 kr, Balog Ferencz 40 kr, Balog János 50 kr, Kulcsár Mihály 1 ft, Nagy József 30 kr, Nyilas Ferencz 50 kr, Balog József 50 kr, Kulcsár János 1 ft, Vári József 40 kr, Debreczeni István 50 kr, Katona István 60 kr, Szakáll Ferencz 30 kr, Kántor Ján. 40 kr, Tóth Ferencz 20 kr, Balog Mihály 20 kr, Balog Lajos 10 kr, id. Molnár Mihály 40 kr, Nagy Ferencz 30 kr, a czéh közös pénztárából 5 ft.

Szécsényből és vidékéről (Nógrád) 127 ft. és 3 ezüst huszas érkezett hozzánk, melyhez járultak:

Komjáthy Anzelm 10 ft, Prajner Károly 3 ft, Molnár János 1 ft, Gonda Károly 1 ft, Novotny Pál 1 ft, Kozma József 1 ft, Zikmund Alajos 2 ft, Tóth Lajos 1 ft, Smidt Antal 3 db. huszas, b. Buttler Ervin 1 ft, Pokorny Pál 4 ft 10 kr, Beke Albert 5 ft, Minich Emánuel 2 ft, Nyikos Lajos 2 ft, Nyikos Gyula 2 ft, Nyikos-Sárközy Hermina 2 ft, Kabzán István 5 ft, Zadubán-Beke Ágnes 2 ft, Benedikty Dániel 1 ft, Streizinger Adolf 2 ft, Ilyés József 3 ft, Szentgály János 2 ft, Vincze Pál 1 ft, Szilvassy István 1 ft, Kun Dávid 1 ft, Derkovich Lajos 1 ft, Lalahay János 1 ft, Fliegl Ágoston 2 ft, Szojka Sámuel 2 ft, A Széchenyi-olvasóegylet 10 ft, Blumenthal Simon 5 ft, Gaganez János 2 ft, Szigethy Ferencz 2 ft, Szigethy Jenő 55 kr, ifj. Szigethy Ferencz 50 kr, Szerémy Gábor 4 ft, Kaszap Benedek 1 ft, Kaszap Matild 1 ft, Markus István 30 kr, Lánicz Gábor 30 kr, Géczy Ernő 1 ft, Luchkovicz Gábor 20 ft, Végh József 50 kr, Nagy Katalin 50 kr, Detrich Zsigmond 2 ft, Lieberman Henrik 1 ft, Radványi Ferencz 50 kr, Hoffman Bernát 1 ft 25 kr, Szécsényi izraeli község 6 ft, Bulcsu Pál 1 ft, Czimer Albert 50 kr, Sinágel Fer. 1 ft, Pásztor József 1 ft, Micsónay István 1 ft, Micsónay Zsigmond 1 ft.

Diósjenő lakosai (Nógrád) 19 frot adtak ösze az Akademia házára; az adakozók nevei:

Vendéglő a pesti városligetben. — (Lásd a szöveget 325. lapon.)

Vasárnapi Ujság 27-ik számához 1860.

Dankó János 2 ft., Oroszy Pál ref. tanító 1 ft., Germáni Lajos 1 ft., Hornos István 40 kr., Csilling János 40 kr., Mocsári Andrásné 11 kr., Fagyas János 10 kr., Hornos Mihály 10 kr., Fagyas József 3 kr., Árva Jánosné 3 kr., Dudás József 10 kr., Bógér Miklós 3 kr., Vasas István 6 kr., Kovács János 10 kr., Csurja János 50 kr., Dobos István 10 kr., Juhász József 40 kr., Jakus Zsuzsanna 10 kr., Bujdosó András 4 kr., Végheli János 3 kr., Dudás István 6 kr., Jenei Mihályné 10 kr., Bernolák János 10 kr., Tövis Andrásné 10 kr., Bikkes István 10 kr., Hornos István 10 kr., Csurja Márton 10 kr., Gere István 1 kr., Mocsári János 10 kr., Bógér István 6 kr., Csilling István 14 kr., Marton Jánosné 10 kr., Hán János 6 kr., Dudás Pálné 10 kr., Laki József 20 kr., Marton Jánosné 6 kr., Csurja János 10 kr., Csurja István 10 kr., Supka András 10 kr., Bikkes Mihály 10 kr., Marton Józsefné 10 kr., Fagyas Gergely 2 kr., Csurja And. kr. 20 Juhász András 1 kr., Juhász István 30 kr., Török István 10 kr., Csurja Istvánné 20 kr., Török József 10 kr., Bányai István 10 kr., Nagy János 10 kr., Dobos József 2 kr., Dobos Ist. 10 kr., Klinger András 20 kr., Hornos Mihály 10 kr., Molnár János 10 kr., Miklós János 20 kr., Miklós József 10 kr., Szentgyörgyi Julia 50 kr., Panyi Mihály 20 kr., Kis Márton 8 kr., Bógér István 10 kr., Hornos Pál 10 kr., Csilling István 10 kr., Géczy János 10 kr., Géczy András 10 kr., Tót János 4 kr., Czina Istvánné 20 kr., Czina János 3 kr., Tót Pál 10 kr., Miklós István 3 kr., Kónya István 10 kr., Serfőző István 10 kr., Gere József 3 kr., Géczy István 1 kr., Kis János 10 kr., Berki Pál 10 kr., Csonka Mihály 10 kr., Berhadiné 2 kr., Tót Gábor 2 kr., Berki Mihály 5 kr., Berki István 2 kr., Viski János 10 kr., Bikkes András 10 kr., Ménkö István 10 kr., Gere László 20 kr., Gere Lidia 20 kr., Marton János 10 kr., Bógré István 10 kr., Berki András 20 kr., Juhász Jánosné 20 kr., Tót József 4 kr., Gere István 3 kr., Marton Józsefné 3 kr., Marton Mártonné 1 kr., Makkai István 1 kr., Miklós János 4 kr., Hártó István 10 kr., Juhász András 30 kr., Vida Bálint 2 kr., Marton György 20 kr., Varga János 30 kr., Tót István 10 kr., Kis János 9 kr., Varju Gáspár 10 kr., Miklós Jánosné 10 kr., Laki Andrásné 7 ft., Mautner Márton 20 kr., Goldstein Ábrahám 50 kr., Nagy Gida 50 kr., Bohus Ábel 1 ft., Nagy Mihály esperes 1 ft. 6 kr.

Meg kell itt említenünk azon nagyobb összeget is, melyet *Kalocsáról*, mint Ábrahámffy János ur gyűjtését, vettünk át, azaz: 770 ft., 1 darab cs. aranyat s 3 ezüst tallért. Ez összegre nézve az adakozók névszerinti kimutatása egyenesen az Akademiának fog beküldetni.

A pápai ref. hittanszaki s gymnasiális ifjuság is bebizonyítja honfiai érzelmeit s azok sorában áll, kik tehetségeikhez képest bőven járultak a tudomány házának fölépítéséhez. Az összeg, melyet innen kaptunk, elég tetemes, 283 ft. Az adakozók névsora következő:

Cibor Mór 5 ft., Molnár Aladár 3 ft., Kovács Géza 2 ft., Gyarmathy Sándor 2 ft., Nagy Zsigmond 2 ft., Varga István 1 ft., Bosznai István 2 ft., Antal Károly 2 ft., Pápai Leander 1 ft., Zsigmond Sándor 1 ft., Somogyi Antal 3 ft., Nagy Ignác 1 ft., Szalai Antal 2 ft., Bali Albert 1 ft., Mészáros Károly 1 ft., Onodi Zsigmond 1 ft., Dobrai István 1 ft., Sándor Miklós 2 ft., Kovács Gábor 1 ft., Somogyi Gyula 2 ft., Kiss Antal 1 ft., Mexei János 1 ft., Németh Antal 1 ft., Farkas Sámuel 1 ft., Bosznai Sándor 2 ft., Balassa Lajos 2 ft., Pálfi Elek 1 ft., Sörös Géza 1 ft., Szikszai Ödön 1 ft., Kiss Endre 1 ft., Badic Gyula 1 ft., Szabó Aladár 1 ft., Szöllősi Pál 1 ft., Dezse Gyula 1 ft., Thaly Lajos 3 ft., Dúza János 1 ft., Juhász József 1 ft., Gyenis István 1 ft., Molnár Dienes 2 ft., Sáfrány József 1 ft., Meroica Kálmán 2 ft., Jókuthy Albert 1 ft., Rác Géza 2 ft., Markus Elek 50 kr., Gyarmathy József 1 ft., Dezse Pál 1 ft., Szeness Gyula 1 ft., Szabados Gyula 2 ft., Halász Imre 1 ft., Csekő Lajos 3 ft., Segesdi Miklós 1 ft., Nájpört József 1 ft., Vörös Ede 1 ft., Bokor József 1 ft., Prescher Rudolf 1 ft., Váradi István 1 ft., Plattly Géza 5 ft., Mányóki Soma 2 ft., Závori Sándor 1 ft., Tamási István 2 ft., Klára Antal 2 ft., Pázmány Endre 1 ft., Sziijártó Ignác 1 ft., 50 kr., Becsák Károly 2 ft., Jankó Elek 1 ft., Hetényi Kálmán 2 ft., Dörnhöfer Sándor 2 ft., Dobner Lajos 1 ft., Bosznai Adolf 1 ft., Mező Vilmos 1 ft., Badic Jenő 2 ft., Badic László 3 ft., Badic György 1 ft., 50 kr., Szabó Pál 1 ft., Antal Gábor 50 kr., Ajkai Miklós 2 ft., Kutasy Gyula 2 ft., Puskás János 2 ft., Stenffel Lajos 5 ft., Kerkápoly Aladár 2 ft., Pázmány Károly 1 ft., Sente Pongrácz 2 ft., Földes Mihály 2 ft., Lukácsy József 1 ft., Hanyó Albert 1 ft., Sári Tamás 1 ft., Sebestyén Mihály 1 ft., Dubovay Vilmos 1 ft., Szás Fer. 1 ft., Vörös József 3 ft., Eötvös Károly 2 ft., Varjas Gábor 1 ft., Kiss Pál 1 ft., Gugics István 50 kr., Vikár Kálmán 1 ft., Vámos Gyula 1 ft., Kőszegi József 50 kr., Jókai Géza 2 ft., Bédi József 2 ft., Madarász Andor 3 ft., Pongrácz Lajos 50 kr., Soos Ignác 2 ft., Medgyaszai Vincze 1 ft., Kántor János 1 ft., Magyar Sándor 50 kr., Pálfi István 90 kr., Moyi Lajos 50 kr., Kovács József 50 kr., Kulifai Gusztáv 60 kr., Sidó Dezso 50 kr., Lénárth Antal 4 ft., Fazekas József 60 kr., Takács Géza 60 kr., Kovács Mihály 1 ft., Bóza László 1 ft., Kovács Sándor 50 kr., Szabó József 50 kr., Dobner Rudolf 1 ft., Kenessey Géza 1 ft., Sebestyén Dávid 1 ft., Pázmány Károly 1 ft., Farkas István 1 ft., K. Kiss József 1 ft., Hodosi Gábor 1 ft., Kántor György 1 ft., Váradi Gyula 1 ft., Zeke Dániel 1 ft., Csik Péter 1 ft., Zsoldos Géza 1 ft., Kovács Lajos 2 ft., Tobak Benjamin 1 ft., Kovács Dezso 1 ft., Fodor Kálmán 2 ft., Somogyi Mihály 1 ft., Moharos Mihály 1 ft., Brezovsky Sebők 2 ft., Sz. Nagy Sándor 1 ft., Meroica Zsigmond 1 ft., 50 kr., Kelemen János 1 ft., Vida Péter 1 ft., Szabó József 1 ft., Szabó Pál 1 ft., Komjáti János 1 ft., Tóth János 1 ft., Szabó Lajos 1 ft., Kálmán Gyula 1 ft., Gerguleoz Gábor 1 ft., Kuthy Mátys 1 ft., Kovács Vincze 50 kr., Dömötör Lajos 1 ft., T. Somogyi Zsigmond 4 ft., Vámos Béla 2 ft., Salkovics Antal 1 ft., Mező Gyula 1 ft., Osváld János 1 ft., Tóth Antal 1 ft., Kovács József 1 ft., Török Árpád 60 kr., Vörös Lajos 1 ft., Szűcs Bálint 1 ft., Szöllősi József 1 ft., Csontos Károly 1 ft., Végh Kálmán 1 ft., Faragó István 1 ft., Mészáros Károly 1 ft., Nagy István 2 ft., Cseke János 2 ft., Horváth Pál 1 ft., Harcsa Gyula 1 ft., 20 kr., Sebestyén János 1 ft., Szabó Zsigmond 1 ft., Karsa István 1 ft., Zeke Lajos 1 ft., Parkó Károly 1 ft., Korpádi István 1 ft., Duc Mihály 2 ft., Duc József 1 ft., Kulcsár Imre 1 ft., Osztyéi Dániel 50 kr., Kardos Kálmán 1 ft., Németh Sándor 1 ft., Horváth Kálmán 1 ft., Juhász Sándor 1 ft., Bazsó Ignác 1 ft., Mánomics György 1 ft., Csuthy Mihály 1 ft., Vidos Miklós 2 ft., 20 kr., Korpádi Gábor 1 ft., Győrfi Sándor 50 kr., Somogyi Zsigmond 30 kr., Sebestyén Bálint 20 kr., Szabó Sándor 1 ft., Mészáros János 1 ft., Dubovay Viktor 1 ft., Kallai László 2 ft., Magyaródi István 1 ft., Szombati János 1 ft., Jakab Pál 1 ft., Szili Sándor 1 ft., Bedegi János 1 ft., Zeke Kálmán 1 ft., Zeke Vincze 1 ft., Maller Zsigmond 1 ft., Horváth Lajos 1 ft., Tamás Károly 1 ft., Halka Bálint 1 ft., Győrfi Géza 1 ft., Szalai Pál 1 ft., Tarsó Gábor 1 ft., Szakoyi Kristóf 1 ft., Csoknyai Dániel 1 ft., Nagy Benő 30 kr., Tóth Lajos 1 ft., Salkovics Mihály 1 ft., Boross Károly 1 ft., Hirschler Izidor 1 ft., Szabó Iván 1 ft., Kovács Mihály 1 ft., Somogyi Kálmán 60 kr., Szabó Dániel 20 kr., Szentmiklosy Gyula 20 kr., Szilágyi János 1 ft.

A kis-somlói (Vas) község sem akart kimaradni az adakozó hazafiak sorából s 25 frot küldött az Akademia alapjához. (Az egyes adakozók megnevezve nincsenek.)

Debreczenből, honnan a reform. főiskola növendékeinek szép adakozásai összegét már kezeltettük, utólagosan még néhány tanuló ifju küldte be 11 frot, névszerint:

Szathmári István 1 ft., Szűcs Lajos 50 kr., Szőke Pál 1 ft., Konrad Gyula 30 kr., Soós Pál 1 ft., Adler Ignác 2 ft. 40 kr., Samuéli Lipót 2 ft., Czeglédi Kálmán 30 kr., Győri Kálmán 1 ft. 50 kr., Kerekgyártó Sándor 50 kr., Hajdu Elek 50 kr.

Gáva és Vencsellő szabolcsi községekből, a Széchenyi gyászünnepegy alkalmával 85 ft. 30 krt és 1 ezüst tallért adakoztak az Akademiára (a többi 8 ft. 20 kr. és 1 ezüst huszast szintén vettük s átadtuk). Az Akademiára adakozók nevei:

Horváth Márton 40 kr., Veszely János 2 ft., Petheó Antal 5 ft., Rakovszky Dániel 40 kr., Rakovszky Sámuel 2 ft., Juraszék József 6 ft., Bodó Ignác 6 ft., Petheó Ignác 1 ft., Nagy Adám 4 ft., Ribáry Gábor 2 ft., Szikszai György 1 ft., Petheó Zsigmond 5 ft., Balogh Miklós 1 ft., Petheó Sámuel 1 ft., Petheó Sándor 1 ft., Szegedy Ferencz 2 ft., Főző József 1 ft., Dobozy Mihály 1 ft., Gunya János 2 ft., Tóth István 10 kr., Soldos Jánosné 10 ft., Zatureczky Dézsi Krisztina 5 ft., özv. Dobozy Dézsi Judith 5 ft., özv. Bernáth Vida Pollexina 5 ft., özv. Petheó Vida Flóra 5 ft., Miketz Mihály 1 ft., Szikszay József 1 ft., Tóth Gábor 1 ft., Fränkel Ignác 5 ft., Petheó László 50 kr., Klein Efraim 1 ft., Klein Salamon 50 kr., Szöllősy István 40 kr., Bessenyei László 1 ft.

Török-Bálintról 40 frot vettünk az Akademia számára a következő adakozóktól:

Hamza György plébános 10 ft., Krizsány János segédlelkész 2 ft., Monspart Lajosné asszony 1 ft., Egy névtelen 10 ft., Wagner Frigyes urad. mérnök 3 ft., Rothmajer Adám urad. orvos 4 ft., Körmöndi Ede urad. irnok 2 ft., Magtsár Jakab főkertész 3 ft., Barnafi Ferencz tóki jegyző 2 ft., Szekér János 3 ft.

Albertiről (Pest) nt. Juhász Ferencz ur a pénzzel együtt beküldé aláírási ívét, melyen összesen 71 ft. 85 kr. és 1 ezüst huszas *) volt följegyezve következő adakozóktól:

Juhász Ferencz a házra 5 ft., Láng Adolf, t. szentmártoni ev. lelkész a tőkére 1 ft., Hankus Kár. alb. ev. tanító a házra 1 ft. és a tőkére, 1 ft., Zorkány Laj. jegyző a házra 2 ft. és a tőkére 1 ft., Zorkóty Zsigmond keresk. 1 ft., Kaszik Mátys bír. 1 ft., Kovács János a házra 1 ft. és a tőkére 1 ft., Hronyos Pál eskütt 1 ft., Novothni András a házra 2 ft. és a tőkére 1 ft., Sárkány Sám. pilisi lelkész 5 ft., Zsarnovicsky Dán. 3 ft., Schillinger Fül. 2 ft., Berger Kálmán 2 ft., Földes József 1 ft., Trebets Dávid 2 ft., Mocsányi Nánán irsai ev. pap 3 ft., Petro János 1 ft., Wladár Miksa bényei ev. lelkész 1 ft., Kemény Sámuel 3 ft., ifjabb Sárkány Sámuel egy huszas, Alberti és Irsai szabó- és szűcs-czéh 5 ft., Rábitovszki József 1 ft., Kollár Károly 1 ft., Frnyják Mihály 1 ft., Esedi Lajos 40 kr., Kalma Pál 50 kr., Frnyják István 50 kr., Kollár József 50 kr., Molnár Dániel 1 ft., Sipkevszki Ján. 1 ft., Moliteris József 1 ft., Kohavecz János 1 ft., Szlabéj József 1 ft., Öreg Kalma János 1 ft., Reveczki Mátys 50 kr., Kalma Mihály 50 kr., Szabó és szűcs nemely tagjai 1 ft. 15 kr., Az alb. ev. cizmadiaczéh 4 ft., Schweiger Simon 2 ft., Schweiger Ábrahám 20 kr., Schweiger Jakab 2 ft., Postpischil 2 ft. (Folyt. köv.)

Irodalom és művészet.

b.— Megjelent az Akademia által kiadott „Magyar történelmi emlékek”-ben Verancsics Antal összes munkáinak 5-dik kötete, mely a második portai követséget foglalja magában, közli Szalay László; — Kőváry László Erdély történelme című munkájából a Zápolyák korát magában foglaló 3-ik kötet.

b.— (A „Néptanítók Könyve”) új folyamából megjelent a harmadik füzet. Szerkesztik: Szeberényi Lajos és Vincze Sándor. E vállalat szerkesztősége Tavasszi János urtól 12 frot kapott, hogy azt azon kérdés megfajtójának adja jutalmul, hogy mi üdvös befolyást gyakorolhat a tanító a nevelésre az iskolán kívül, mind növendékeit, mind az iskolába járó ifjuságot, mind a szülőket s általában az egész gyülekezetet illetőleg. A pályázatok jövő aug. 15-ig küldendők be Makóra a szerkesztőséghez.

+ (Lisnyai „Költői Kolumbustojások”) című újabb versei a remélt pártolásban nem részesülhetvén, a kijelölt időre meg nem jelenhetnek. A kiadó Wodianer ennelfogva kijelenti, hogy azon előfizetők, kik junius hó végeig pénzükről nem rendelkeznek, a fenczimzett költemények helyett az „Akademia könyvét” kapják kárpótlásul.

+ (As „Uj Magyar Museum”) f. é. aprilis havi füzeté következő tartalommal jelent meg: Tolay Ferencz nekrológja Széchenyiről; a boldogultnak verse onnyához gróf Festetics Juliánához. Mindkettő jegyzetekkel ellátva önállólag is megjelent. Ssilágyi Sándortól: Vázlatok az erdélyi magyar irodalom történetéből 1790-től maig. I. közlés. Kaszinczy Gábotól: Népmesék: oláh, tót, cseh. Gr. Kemény Józseftől: Történeti adatok. XXI. Selyei Balog István emlékezete 1655-ből. XXII. Lónyai, Báthori, Varkucs család származásának, és Lónyai Zsuzsannának emlékezete 1656-ból. XXIII. A lengyelek ellen 1657-ben vívelt háboru veszélyes napjai. Knauss Nándortól: A vajkai érseki nemesség szabadalmi. Tárca.

b.— (A „Sárospataki Füzetek”) IV. évfolyamának 5-ik füzeté megjelent, mint várni lehetett, becses tartalommal. Cikkei közül különösen kiemelendő: „Egy magyar protestáns egyetem, mint életszükség.” Homokalfölditől.

○ (Uj lap.) Pesten egy összművészeti lap megindítása van keletkezőben, melynek egyik része a műegylet által segélyben részesítendő festészeti szaklap lenne.

b.— (Szalay László magyarországi történetének első kötetei) végkép elfogytak s alkalmasint új kiadás alá kerülnek azok.

+ (Berzsenyi Dániel) legismertebb ódáját, mely így kezdődik: „Romlásnak indult hajdan erős magyar” — Dux Adolf németre fordította.

+ Hartlebennél ily című munka jelent meg: „Kármán és M... grófné levelei.” Előszóval ellátva, kiadta Székely József. 147 lapra terjed, két autographiával. Kiállításá Sommer Lipót bécsi nyomdájának becsületére válik.

*) Ezen 1 huszas a multkori „heti kimutatásban” tévedésből kimaradt, (e szerint a mult heti kimutatás összegében 3 huszas helyett 4 huszas olvasandó. A mai számban közölt általános összegben az is ben foglaltatik. Szerk.)

+ (A „Pannonia“ című német folyóiratból, mely a magyar irodalomnak a külfölddel megismertetését tűzte ki feladatul, megjelent a II. és III. füzet, több magyar író, u. m. Petőfi, Lisznyai, Beöthy László, Degré és Vas Gereben műveiből hozván fordításokat. E vállalatra ujlag figyelmeztetjük a németül olvasó közönséget.

+ (A „Bajai Közlöny“ jul. 1-től kezdve átalakítva, „Aldunai lapok“ cím alatt fog megjelenni.

+ Kolmár József, a „Bajai Közlöny“ szerkesztője előfizetést hirdet ily című munkára: „Uti képek a régi jó magyar világból. (1823)“ Irta Dömötör Pál táblabíró. Előszóval és jegyzetekkel kísérve kiadja Kolmár József, kihez az előfizetések (1 ftjával) július végeig beküldendők.

+ (Balkányi Szabó Lajos) előfizetést hirdet ily című munkára: „Magyar ősmesék, mint hitregék a magyar nép ajkáról véve s a világtörténettel egyeztetve.“ Az előfizetések (1 ftjával) szerzőhöz Debreczenbe küldendők. Az előfizetési fölhívás egyebek közt így szól: e mű sajátserűségénél fogva a magyar irodalomban még eddig nem hallott dolgokat — magyar nemzetünk ötezer éves hiányzó történetét fogja tárgyalni. — Nagy szavak ezek s ha teljesülnek, szerző nem mindennapi érdemet szerez magának művével.

— (Uj regény.) Róssaági Antal „Mintegy tíz évvel ezelőtt“ című három kötetes regényre nyit előfizetést 2 ft.-jával. A felhívás sok érdekességet látszik ígérni, a mennyiben az események oly korszakból datálódnak, mely minden látszólagos szomorú külszine daczára is sok érdekességgel bír. A előfizetési pénzek f. évi július hó 15-ikeig szerzőhöz (Pest rózsater 2. sz.) küldendők, de úgy hisszük, hogy valamivel később sem késő. Ajánljuk olvasóink figyelmébe.

+ (Hartleben „Olvasó-tárából“) megjelent a 33. és 34. füzet, mely az „Arkanzaszi lókötdök“ negyedik részét tartalmazza. Ezzel a munka be van fejezve.

+ (Szász Károly emlékbessége), melyet a kunszentmiklósi Széchenyi-gyásznapély alkalmával elmondott, a kecskeméti nyomdában megjelent. Ara 10 ujkr. Jövedelme az országos Széchenyi-szoborra van szánva.

△ A Nép Ujsága, Magyar Mihálytól Boldini Robert nyomdász birtokába ment át, ki is azt jövő aug. elsején indítja meg, Sarkady József szerkesztése mellett.

b. — (Miskolczi Képes Naptár) nyit előfizetést Rácz Ádám miskolczi nyomdász; az előfizetés 60 kr. A naptár nov. 1-én jelenik meg.

+ (Széchenyi-naptár.) Khern Ede Brassóban „Széchenyi-naptár“ cím alatt oly családi évkönyvet szándékozik megindítani, mely a közönség kevésebb vagyonos része által is könnyen megszerezhető legyen, miért is az előfizetési árt lehetőleg csekélyre, 25 ujkr-ra szabta; bolti ára 30 kr. lesz. Szerkesztő a naptár tiszta jövedelmét, nyilvános számolás mellett, az Akademia rendelkezése alá fogja bocsátani.

+ Lauffer és Stolp előfizetést nyitnak ily című munkára: „Munkács multja és jelene Magyarország történetében.“ Irta Tabódy József. Szerző „Munkács multját és jelenét“ Magyarország történetének szempontjából adja elő, tekintettel annak a multhoz jelen állapotára, vallás, nemzetiség s társadalmi viszonyaira, tájszokásaira és vidékének ismertetésére. Az okmánytárral ellátott s számos képpel díszített, mintegy 12 ivre terjedő érdekes munka Bartakovics egri érsek ur 6 excjának lesz ajánlva. Megjelenik július végén. Előfizetési ár 1 ft. 80 kr., mely kiadóhoz július 15-ig küldendő be. Bolti ára 2 ft. 50 kr. — 3 ft. leend.

+ (Bonaparte Napoleon Lajos „Titkos Emlékiratai“) második füzet is megjelent Debreczenben. Az egész munka hat füzetre fog terjedni. Egy-egy füzet ára 80 ujkr.

+ Debreczenben Telegdi Lajosnál ily című munkácska jelent meg: „A legnagyobb magyar sárvári és felsővidéki gróf Széchenyi István életrajza XII. énekben. Irta Mészáros Károly.“ A 31 lapnyi füzet a dicsőültnek életrajzát adja elő versekben, születésétől kezdve haláláig.

+ Veszprémben jelent meg: „Balaton-füredi emlék Kisfaludy Sándor szoborörökítési ünnepére. A kegyeletes szülőföldi testvérek nevében írta Balogh Alajos, viszhangozta Füred, jun. 11-én 1860. (Sümege város által).“

b. — (Fáy Andrásról ismét egy új vigjáték) fog a színpadra kerülni, melynek czime: „Az időjós.“

— (Nyilatkozat az „Akademia Könyve“ ügyében.) A Vasárnapi Ujság mult heti számában közölt azon megjegyzésre, hogy az „Akademia Könyve“ II. kötetének előfizetési fölhívásában czélszerű lett volna, az Akademiának járuló tiszta jövedelem összegét kimutatni, — a tisztelt közönség megnyugtatóására sietünk tudatni: miszerint a könyvkötés és expedíció még csak alig levén megkezdve, ezek bevégezte előtt a költségvetést tüzetesen kimutatnunk nem lehet; annyit addig is mint bizonyost mondhatunk, hogy előfizetőink száma mai napig 3581, és hogy 1000 o. é. forintot az Akademia számára a költségvetés befejezéseig a takarékpénztárnál már letettünk. *) — Pest, június 27-én 1860. — Ormódi Bertalan, szerkesztő. Wodianer F., kiadó.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

△ (Az iparszabadság életbelépte után) az első hóban a kolozsvári kamra-kerületet képező öt megyében összesen 74 iparlevelet osztottak ki a hatóságok. Ebből Kolozsvárra 30, M.-Vásárhelyre 11 esik.

*) Örömmel üdvözöljük e nyilatkozatot, s hisszük, hogy ez mind az előfizetők megnyugtatóására, mind a vállalkozók hitelének szilárdítására fog szolgálni. Kivánjuk, hogy minden jótékony cél czége alatt hirdett vállalat kezeleitől hasonló nyilatkozatokat olvashassunk. Nem egyének hitele forog it szóban, hanem az irodalom érdeke, melynek mindnyájan őrei vagyunk. — Szerk.

— (Figyelmeztetés selyemgubók beváltása iránt.) A Magyar Gazdasági Egyesület köztelkén fönnálló magánfilanda részéről ezennel van szerencsém a selyemtenyészők közönséget figyelmeztetni, hogy a nevezett filanda az idén termelt gubókat, fojtott állapotban, Pesten, a köztelekre (üllői ut 12. sz.) beszállítva, a következő áron váltja be:

1) Az első minőségű gubó fontját	1 ft 30 kron,
2) a második „ „ „	1 „ — „
3) a harmadik „ „ „	— „ 80 „
4) a negyedik „ „ „	— „ 50 „

A gubók a titoknoki hivatalban vétetnek át. — Pesten, június 20-án 1860. — A köztelki filanda részéről: Morócz István, egyesületi titoknok.

b. — (Egy nyitramegyei gazdasági egyesület) alakítására jun. 5-én a megyéből mintegy 400 gazda sereglett egybe Nyitrán. A tanácskozások vezetésére elnökül Tarnóczy Kázmér, tollvivőül Batthiányi Ferdinánd urat választák meg. Ezután a tagokul beállandók számára a megyében aláírási ívek köröztetését határozták s választmányt neveztek az alapszabályok kidolgozására, végül pedig Széchenyi özevegéhez s reményteljes fiaihoz részvétíratot küldeni rendelték. Ezután a gyűlés egy nyitramegyei takarékpénztári tanácskozmánynya alakult át, melyben szintén választmányt rendelték az alapszabályok kidolgozására.

+ (Fölhívás.) Több társulat ohajtásánál fogva azon kérést intéztük a magas kormányzósághoz: miszerint engedtessek meg egy tiszai nagy gyűlésnek Pesten leendő tartása. Az engedély megadatván, tisztelettel felkérjük a tiszavölgyi vizszabályozó társulatokat: méltóztassanak Pesten július hó 15-én délelőtt tartandó nagy gyűlésen — az 1857. és 1858. évi mód szerint — küldötteik által megjelenni. — Kelt Pesten, 1860. jun. 22-én. Gróf Károlyi György, Lónyay Menyhért.

Közintézetek, egyletek.

b. — (A magyar Akademia) jun. 18-ki ülésében Toldy Ferencz jelentést tett a balaton-füredi és niklai ünnepélyekről. — A gróf Károlyiné által kitűzött 100 aranyos pályázatra a jun. 15-én letelt határidőig egy mű sem érkezett be. — Felolvasták az előlegesen kinevezett természettudományi bizottság jelentését, mely a kinevezendő állandó természettudományi bizottság munkakörét, a szükséges eszközöket és helyiségeket vázolta. — Humboldt Sándor Kosmosa I. kötetének fordítása felett, melyet egy névtelen küldött be bírálat s kiadás végett, Szabó József és Stoczek úgy vélekednek, hogy az nem ajánlható az Akademia általi kiadásra.

⊙ (A magyar Akademia) majus 14-ki ülésében egy állandó statistikai bizottságot nevezett ki, mely gr. Dessewffy Emil elnökle mellett legközelebb gyűlést tartván magát megalakítja s legközelebbi teendőit meghatározta. Jegyzőül Hunfalvy Jánost választák meg; a teendőkre nézve pedig mindekelőtt az adatgyűjtést tűzték ki czélul. E czélra nézve pedig a világi és lelkeszi hatóságokat, előljárókat, egyleteket, szóval mindenkit felszólít, hogy segédkezést nyujtsa.

b. — (Egyleteket illető.) Egy legujabb fölsőbb rendeletnél fogva a magánegyletek jövőre kötelesek lesznek évi mérlegüket vizsgálat végett a helytartósághoz beadni s csak e vizsgálat kiállása után terjeszthetik azt saját részvényeseik közgyűlése elé. E rendeletre azon körülmény adott okot, hogy némely társulatok mérlegkészítésében később szarvas hibákat fedeztek fel.

b. — (A nemzeti Múzeum disztermei ügyében) tartott legközelebbi bizottmányi tanácskozmányban előadatott, hogy a Múzeum disztermeinek ékesítésére és egyéb szükségere ekkor 22,204 forint folyt be adakozás útján. A mi ez összegből fenmarad, abból 13,000 forintot a bizottmány a muzeumi könyvtár két termének földszítésére rendelt fordítani. E két terem Széchenyi Ferencz nevével viselendő, a szekrényeket egyéb ékesítésen kívül a megyék és kerületek czimereinek fa-faragványa fogja díszíteni; a termék egyikében Széchenyi F. arczképe is helyet foglaland, melynek keretere fölül az ország és a Széchenyi család czimerét fogják illeszteni. A szekrények, ékitmények s a keret tervrajzának elkészítésével s kivitelével Ybl építész és Szabó József asztalost bízták meg. Magyar hölgyeink e két terem kidiszittetése által ismét új emléket állítanak honleányi buzgalomnak.

b. — (A Kisfaludy-társaság új alapszabályai) felsőbb megerősítést nyervén, a társulatnak Pesten lakó volt tagjai b. Eötvös József elnökle alatt már két gyűlést tartottak. Az elsőben választmányt neveztek ki, mely a választásokra előkészületeket tegyen s a pénztár állását megvizsgálja. A második ülésben, jun. 20-án, Tóth Lőrincz pénztárnok jelenté, hogy az elnök, b. Eötvös József, a társaság tőkéje nevelésére 200 darab aranyat, egy magát megnevezni nem akaró pedig 300 ftot ajánlott. Továbbá felolvasták a magyarok régi pogány vallását illető pályakérdésre még 1848 előtt bejött 8 pályamunka bírálatát, melyek közül az 50 arany díjat a Kállay Ferencz által irt nyerte el. A társulat Kazinczy Gábornak Molière némely darabjai igen sikerült fordításaért 200 ft. díjt ajánlott.

— (Fölhívás.) Azon urakat, kiknél a „fehérmegyei gazdasági egyesület“ megalakítása érdekében aláírási ívek még léteznek — tisztelettel kérem, sziveskedjenek azokat hozzám — Nyékre Velenczén át — mielőbb beküldeni. Nyék, jun. 23. 1860. — Kenessey Kálmán, egyesületi alelnök.

b. — (A pesti testgyakorlóegylet) választásai a következő eredményt mutatják: elnök gr. Szapáry Antal, alelnök Perger Ignác; a választmányi tagok közt olvastuk gr. Andrássy Manó, gr. Károlyi György, gr. Károlyi Gyula, b. Prónay Gábor, Tóth Lőrincz stb. nevét.

+ (A bajai kassinó által) a horvátok javára rendezett hangverseny 219 ft 24 kr és 1 arany tiszta jövedelmet eredményezett.

M i u j s á g ?

⊙ (Lelkes fogadtatás.) Gróf Zichy Antonia grófnőt, midőn legközelebb ikervári uradalmába utazott, e községben, ugyszintén Sárvárott, melyen átment, a lakosság a legnagyobb kitüntetéssel fogadta. Mindkét községben nagy tömeg állt a határon s a lelkes szónoklattal fogadta az érkezőt, ki nek ikervári uradalmát 1850 óta a cs. kir. kincstár birtokában volt s attól csak ez évben nyerte vissza.

b. — (Forray-Brunszvik Julia grófné, fiának) bold. Forray Iván grófnak nagy díszszel kiállított uti-albumát, György porosz királyi herczegnek is megküldé, hálajelül azon szíves fogadtatásért, melyben a herczeg a korán elhunyt Nádasdy Tamás gróft, a grófné unokáját, részesíté. A királyi herczeg viszonzásul a grófnéhoz egy érdelemteljes, szép levelet irt.

+ (Feleki Miklós) S.-Ujhelyen vendégszerepel, nagy tetszést aratva; a Lendvai-pár pedig N.-Váradra utazott, nyolcz vendégladára. A fiatal művészpár jun. 25-én lépett föl először a „Romeo és Juliában.“

+ (Reményi Ede) b. füredi és niklai hangversenyeinek egész tiszta jövedelmét 830 fto országos érdekű jótékony czélokra szentelte.

+ (Az olasz operatársaság), mely jelenleg nemzeti színpadunkon tart előadásokat, mint a „Hölgyfutár“ írja, a színház pénztárába minden előadásért 300 fto fizet.

b. — (A nemzeti Museum dísztermének) padlózata már kész, nemsokára a karzat ékítését is befejezik. Az ujtási munkák befejezése után a bizottmány számolni fog. A termet a jövő hangversenyidényre fogják megnyitni, és pedig legelőbb is a muzeumi sétány javára adandó hangverseny alkalmával, melyen Nákó-Gyertyánffy grófné is fogja hallatni művészetét.

+ (A Museum termei díszítésére) közelebb Péter Antalné Halason 88 ft, 10 krt, Soós Krescentia Baksán (Zala) 127 ft, 49 krt, Almásy Berzevicsy Zsófia Gyöngyösön 20 fto, Horváth Istvánné Pápan 40 fto, Hunkárvégh Mária Gyözött 57 fto, Purgly Emilia Aradon 15 fto, Latinovics-Bogor Irén Baján 100 ft. 50 krt s egy aranyat, Papp Lajosné Szegszárdon 204 ft. 42 krt s 2 aranyat, Török Józsefné Pesten 53 fto, Szilasy Györgyné 82 fto, Botka Jánosné szül. Gaál Matild Zalában 30 fto, Karlovsky Zsigmondné szül. Sorsich Malvin Pesten 123 fto, Nikolics Péterné szül. Damaszkín Mária Rudnán (Torontál) 80 fto, Hegedüs-Nagy Luiza Jákfán (Vas) 6 aranyat s 70 krt, Spissich-Csontos Teréz Vönöckön (Vas) két aranyat s 27 ft. 10 krt, Jankovich-Kovács Ilona Jászberényben 291 ft. 11 krt. s 6 aranyat gyűjtöttek. Wodianer Nina Bécsből 25 fto küldött. A Museum termei díszítésére lelkes hölgyeink már 22,204 fto gyűjtöttek.

+ (A györi tanító-képezde növendékeinek) a szakálviselés megtiltatott. E tilalom nagyon gyermekeknek látszik, mert semmi helyes okát nem gondolhatjuk el; ok nélkül pedig senkisé cselekszik, csak az. . .

+ (Ligeti Antal jeles festésünk) a napokban tartotta menyegzőjét Zsolnay Laura kisasszonnyal, gr. Károlyi István főtí számvevőjének, Zsolnay Antal urnak bájos leányával.

b. — (Felhívás pártfogásra.) A tiszai ker. ág. hitv. ev. tanítóképezde előjárósága Nyiregyházán aláírási ivet bocsátott ki a nevezett intézet fölségelésére. Hiányzik még a szükséges pénzalap nagy része, hiányzanak a taneszközök, zongorák, kézi orgona s főleg kívánatos a megállapított kis könyvtár gyarapítása. Ez okból az említett előjáróság a népnevelés barátait pártfogásra és részvétre szólítja fel.

— (A magyar opera Bukarestben.) Bukarest, jun. 16-án. Csak néhány nap előtt voltunk szerencsések a magyar opera itteni első diadalmas sikeréről távirni önöknek. A későbbi előadásokban elért lelkesedés által, melyben minden működő aránylagos dicséretet, de különös kiemelését Kaiserné és Fridrikné assz., Jekelfalusy és Pauli urak érdemelnek, fénypontját érte a hazai művészet dicsősítése. Olyan perczek pedig, minőket Hollósyné és Fűredy fogadtatása (Luciában) e távol hazában szült, már nem mindennapi üdvözlés, de lelkesedésből eredt istenítésnek volna nevezhető, — s képesek bármily elkényeztetett művész életében is, kiváló szakot képezni. Igen, az érzelem és öröm könyve, mely harmatként gyöngyözött sok sugárzó szemben, művészeink babérjait teljesen fölfrísíté, megörökíté. Nem szólok bővebben Hollósyné művészetéről, önöknek, kik nálunknál jobban ismerik.

Bájos művésznők fölléptét szünni nem akaró virágzapor s magyar és román nyelven irt dicsőítő költemény üdvözlé. *)

*) Az üdvözlő vers egy nyomatott példányát szintén kaptuk. A magyar költemény így hangzik:

LONOVICS-HOLLÓSY KORNÉLIÁHOZ.

Junius 13-án 1860. Bukarestben.

Mennyei művészet	Légy üdvöz! légy áldott!
Hajnali csillaga,	Hazánk csalogánya
Körünkből eltűnvé,	Szívünk meleg fészek
Arcozod hol ragyoga?	Oh szállj, repülj rája! —
Hol szülte a csillag	Zengj őseink nyelvén
E sugáros napot,	Éiragadó szép dalt
Mely tékozolva szór	Hallja meg a világ
Fényt, tűzáradatot?	Mit tud a magyar lant! —
Te az óshazának	Önts belénk érczerőt
Mennyboltjáról jövőt	Szent honszeretetet
Hogy azt is ébreszd fel.	Hogy áldozunk érte
Ki tán már élni fél! —	Vért, vaggont, életet! —
Hogy Árpádnak elszórt	Szent nemzetiségünk
Édes gyermekei	Nagy Apostolnéja!
Maradjanak itt is	Isten hozott közénk
A nagy törzs hivei	Dalok királynéja.

A bukaresti magyarok.

Ezen vers, ugy az eddig mondottak csak méltatlan szószólói azon lelkesedésnek, mely a színházat tularasztó közönség minden felekezeténél nyilvánult. A várakozást minden tekintetben kielégítő éneke mind két művészek, a darab végével új és zajos tetszésnyilvánításban részesíté őket.

Havy Mihály színigazgató társulata fényes sikere által legszebb uton halad, a magyar operát itt, sok és nagy előnyű szerződés mellett több évre örökíté. — Mily szép, mily üdvös leendne a magyar színészetre nézve e siker! melyhez hasonló tért a hazában egyedül a pesti színpad nyújt — ennek csak oly kedvező hordereje lehet, mely minden a művészetet pártoló magyar keblet örömmel tölt. E hirnek oly nagy alapja van, hogy az előbbi olasz opera igazgatója, ki ezen általános kívánságról tudomást vevén, sietett is Jekelfalusy a téli folyamra szerződöttni, mit ez el is vállalt.

Vajha Havy szép czélja elérésénél, miután annyi vizálylyal küzdött, annyi nehézséget legyözött, társulatának művészei és jóakarata egyesülhetne, ne pedig mint eddig, visszavonás és belegyenetlenségek, melyek minden vállalatot gyilkosai, itt is, e szépen indult vállalatot tönkre tegyék. — P. I.

— (Két gyermek elégése s egy kis figyelmestetés.) Ócsán (Pest-Pilis) junius 13-án a szülői gondatlanság és gyermek-óváshány szomorú következése adta magát elő. Egyik földmives udvarán a garádhhoz rakott szalma kigyuladt, s midőn a még idején érkezett óltókezek a rakást szétszórának, a sövénykerítésig jutván, elborzadva hanyatlottak vissza a szörnyü látványtól, mely előttük feltárult. — Két négyéves gyermek összeégve feküdt ott a perje (szalmahamu) alatt, egyik a házi-gazdáé, másik a szomszédnak fia. Csak az anya volt otthon, ki a fájdalom első percében elalélva, midőn magához jött, csak annyit birt mondani, hogy inkább mindene égett volna oda, csak fia maradt volna meg. E gyermekek a szalma és sövénykerítés között képződhetett lyukban, valószínűleg gyufával játszva, gyujtották a szalmát magukra. — Szülék! anyák! gondoljatok több ilyen szomorú eseményre; gondoljátok el, hogy míg figyelmetek másfelé van, vagy ti épen távol a háztól, a magukra maradt gyermekeket mennyi, de mennyi szerencsétlenség érheti, s éri is, valamint most Ócsán, ugy mindenütt az országban egyszer, másszor, majd gyufával játék közben tett gyujtás, vagy maguk testéni sérülés, majd kutbaesés, majd utczáni eltapodtatás, majd vízbefuladás, majd forró vízzel leforrázás, majd késbe, kaszábaesés, majd lórugas, marhaökklés stb. által; holott, ha kisededővő léteznék a faluban, naponkint fölvezetve, s az óvomester vagy mesternő gondjaira bizva kisededeiteket, míg egyrészt ily szerencsétlenségek legnagyobb része elháríttatnék, másrészt nektek sem kellene a gyermek utáni szüntelen nézegetés s aggodás, s mégis pirongatás, veszekedés, a gyermekek miatt a szomszédokkal versengés között tölteni a napot, megmegg-szakított munkáitokban is mennyit veszítve, vagy épen visszatartva a mezei hasznos munkától. És ha ezt elgondoltátok, ha meggyözöttetek, mily jó lenne minduntalan veszélynek kitett, vagy csak unatkozó gyermekeiteket valamely biztos kezekre bizva, naphosszant eljásztatni, — ha ezt elgondoltátok, ha így az óvoda hasznos voltáról meggyözöttetek, de nem tudjátok a kivitel, az eszközzés módját; kérdjétek meg a helybeli rektor, kántor, vagy jegyző uraktól: miből áll vajjon ez az óvoda, vagy a kiadékokat óvó-intézet, s miként lehetne azt létesíteni? ha ők azt mondják, hogy az sokból áll ki, hogy ahhoz épület, tágas udvar és kert kell, s hogy óvomester is kívánatik, a ki csekély fizetéssel nem lesz meg stb.; feleljétek, hogy ti nem akartok valami nagyszerűt, mint városokban van, főleg még kezdetben, — elég, ha a cél: a gyermekeket egy helyen eljásztatni s elmarasztalni, megóni a veszélytől, — elérve van, pedig azt eleinte legalább próbál, valami jó szelid öreg asszony kevés segítséggel, s csekély bérért megteheti; egy háza csak van a falunak e célra, mely helyiségül szolgálhat, vagy ha nincs, bérelni kell, az a gyermekeknek ajándékul, vagy csitításul adni szokott krajcárokból is kitelik, ha az egész falu összeadja; kert, falun, majd minden háznál van; a kis burgonyának mi ott teremne, megfizetése sem lenne egyre-egyre eső annyi kár, mint mennyi érot gyermeked különben utcán, és otthon pajkoskodva ruháján szagot. Elmondjam-e szellemi hasznát is ezekután az ajánlott intézetnek? elmondom, hogy ti meg tovább mondjátok mindenkinek, egész a községi előjárókig, ha netalán még mindig nehéznek, egy kis áldozatra nem érdemesnek találnák a dolgot. Röviden csak azt mondom, hogy, míg a gyermekek utcán, kertekben, hol csavarogva a jó gyermek is elromlik a rosztól, addig az óvodában erkölcsös-, szelidekké lehet őket tenni, hogy a legkisebb illetlen szót sem fogjátok tőlök hallani. Hogy az itt becsepegetett, játszva észrejelést ismeretek mennyire könnyitik a bekövetkező tanítást, gondolkozzanak felette, kiknek már a rendszeres tanítás szívükön, vagy legalább kötelességükben fekszik. — Babinszky József.

+ A „Bajai Közlöny“ írja: A napokban a bajai zsidó családok egyik előkelő tagja leánya lakoldalmát ünnepelte, a melyen a vendégek nagy része magyar öltözetben jelent meg. A lakoma alatt talpra pattant egy ifju s poharat ragadva és a „Hazádnak rendületlenül“-t mottóul használva, hatalmas dictiót mondott, mely azzal végződött, hogy „éljen a haza!“ mire a zenészek rákezdtek a „Rákóczit“.

b. — (A magyar gőzösk, mint a magyar irodalom terjesztői.) Egy lapban azon indítványt olvassuk, hogy a könyvárusok a magyar gőzösket, egyelőre a „Szt. István“ gőzöt, könyvekkel ajándékozhatnák még, hogy az azokon itt támadt könyvtárak által is nyerne kiterjedést a magyar irodalom ismerete.

+ (A Széchenyi-gyászünnepet Londonban is) megtartották jun. 16-án a Berkeley square kath. kápolnájában. A Londonban lakó magyarok mindnyájan meg voltak hiva.

b. — (Budán gázvilágítás.) A budai várostanács elhatározta a várost gázvilágítással ellátni, minek kezelését magánvállalkozónak adja át.

+ (A sárospataki ref. főiskola) jul. 8-án tartandja három százados alapítási ünnepélyét, mely alkalommal nagy közebéd is lesz, mire a jegyek a főiskola szeniori hivatalánál június 25-ig voltak válthatók. (Ez ünnep programját bővebben ismertettük a V. U. 24. számában Sárospatak rajza végén.)

+ (Adlerberg gróf az orosz csár tábornok-hadsegéde) palaestina utjából visszatérve, közelebről fővárosunkon utazott keresztül. A gróf itt—írja a „M. S.“ — gyermekeit magyarba öltözteté s úgy lehetett őket nyilvános helyeken látni.

△ (Üstökös.) Tatán június 24-kén este fél tíz órakor Észak felől szép üstökös láttak, melynek a földkörhöz közelítő magvát szinte függőleges vonalban álló roppant csóva követei. Pesten is látható az, nemcsak Tatában.

b.— (A „Great Eastern“ óriás hajó) végre elhagyta a southamptoni kikötőt s Amerikába indult. A most gyakran uralkodó köd, az északról leuszó nagy jégszikk miatt a hajó csak lassan haladhat, de mégis remélik, hogy 10, legfőleg 16 nap alatt Amerikába ér. A hajó e próbatúrája csak 34 utast vitt magával.

b.— (A napfogyatkozás észlelésére), mely jövő július 18-án leend, a világ minden tudós csillagásza nagy készüléteket tesznek, s bizonyos pontokat keresnek fel, honnét többet láthatni remélnek.

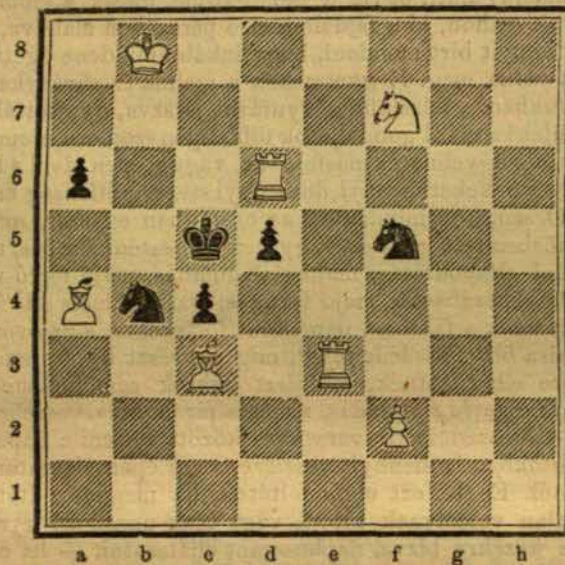
b.— (A Vezuv tűzokádó hegyet) Casticala gazdag hercegtől egy lenygel megvette s annak tövében nagyszerű vendéglőt épít a hegyet megtekintő utasok számára.

— (Rövid megjegyzés) A Vasárnapi Ujság 23. számában „Róssa történetében“ a 274. lap első felén mondatik, hogy „az ó héber iratokban nem fordul elő a róssa név.“ Ez nem áll, sőt mint legpompásabb virágról úgy szól e sz. könyv róla, mert bölcs Salamon magát Saron rózsájához hasonlítja, így szólván Énekek éneke 2 : 1, 2. „En Saronnak rózsája vagyok és gyöngyvirág;“ — kedveséről pedig így szól : „Mint a lilium a tövisök között : olyan az én mátkám a leányok között.“ — Továbbá Ezsaiás proféta 35 : 2. jövődőlven a Messiásról így szól : „A Libánusnak szépsége adatik neki (Izraelnek) a Kármelnek és Saronnak ékessége.“ — Tudjuk pedig, hogy a Libánusnak szépsége a cedrusok, a Kármel hegyé a zöldellő bokrok, Saron pedig a rózsák valának. — Közli Szabó Sándor.

SAKKJÁTÉK.

26-ik sz. feladvány. — Weisz A. J. tanártól (Budán).

Sötét.

Világos.

Világos indul s 3-ik lépésre matot mond.

A 21. számú feladvány megfejtése.

(Weisz A. J. tanártól.)

- Világos. Sötét.
- 1) V g 2 — e 4 † K g 4 — h 3
 - 2) V e 4 — h 1 † K h 3 — g 4
 - 3) V h 1 — g 2 tetszés szerint
 - 4) V g 2 — e 4 †

A 21. sz. feladványt helyesen fejtették meg. Veszprémben : Fülöp József. — Lessen : Báró Meszéná István. — Egerben : Szabó Ignác. — Pesten : Cselkó György. — Csongrádon : Keller Lajos. — Jánosiban : Keszler István és Antal. — Szabadzváron : Rozsnyay Mátyas. — Rimasombaton : Baksay István. — Lublón : Raisz Miksa. — Parabúton : Rothfeld József. — Szegeárdon : Zöld Sándor. — Gyula-Fehérvárt : Horváth Lajos. — T.-Sz.-Miklós : Frankl A. — Berhidán : K-y.

Rövid értesítések. Sz.-Fehérvár : II. Igy a c 2 gyalog miatt a mat meg nem adható. Véleményünk szerint ezt szépen s helyesen kijavítani nem is lehet. — Debrecsen : M. A. és H. P. A tévedést még mult számunkban jóvá tettük, s örülünk, hogy önök nálunk nélkül is észrevették azt. — Sz.-Mihály : Sz. S. Ön írja, hogy sakktudományát a V. U.-nak köszönheti. Hízogó reánk nézve a szép haladás. S habár a küldemények nem állják is ki minden tekintetben a tűzpróbát : elismerésünket kell nyilvánítanunk, önnök oly rövid idő alatt tett szép előmenetelét iránt. — Eger : Sz. I. Ohajtása teljesítve leend. — Kolosvár : T. L. Ön a 20. sz. f. megfejtését helyesen, de későn küldte be. A 19. sz. f.-nak az általunk közlöttön kívül más megfejtése nem létezik; mint ön következő válaszukból láthatja. — T.-Sz.-Miklós : F. A. Sötét 1) F g 8 — h 7. 2) F h 7 — d 3 † a matot lehetlenné teszi. — Gyula-Fehérvár : H. L. Az általános szabályok minden pontját úgy közöltük, a hogy azt a mai szokás megállapította. Így nyilatkoznak azok mellett az ujabbról legjelesebb szerzők, így használják azokat a sakkversenyeken is. A rendet mi sem akarjuk megzavarni. — Mór : R. — Bécs : J. D. — Gy.-Fehérvár : H. L. — Jánosi : K. I. — Szegeárd : Z. S. A beküldött új feladványokat köszönettel vettük, s legközelebb meg fogjuk vizsgálni. Nem állhatjuk meg, hogy a naponkint növekedő részvét fölött örömlenket ne nyilvánítsuk.

Színházi napló.

Péntek, június 22. „Két Barcsay.“ Eredeti színmű Jósika Miklóstól. Jókainé, Bornemissza Annát fejedelmi méltósággal személyesíté. Méltó társa volt a művészetben Egressy, ki Apafi Mihály ábrázolásában ujjalag kitünteté alakító tehetségét. A két Barcsayt Komáromi és Rónai játszta elég sikerlten.

Szombat, jun. 23. „Báléj.“ Opera 5 felv. Aubertől. Kedves dalmú, kár, hogy megcsönkítva adják. Az előadás egyike volt a jobbakknak. Leginkább kitünt az Ellinger-pár.

Vasárnap, jun. 24. „Parlagi Jancsi.“ Szentpétery Zsigmond által ujonnan átdolgozott népszínmű 3 felv. A czimszerepben Némethi, kinek ez legsikerültebb alakjai közé tartozik, hatással játszott.

Hétfő, jun. 25. „Bibor és gyász.“ Eredeti történelmi dráma 5 felv. Irta Hegedűs Lajos.

Kedd, jun. 26. La Grua Emma k. a., Naglia k. a., Bianchi és Benedetti uraknak, a Salvi Máté igazgatása alatti bécsi olasz opera tagjainak első előadásaúl : „Norma.“ Opera 2 felv. Zenéjét szerzé Bellini. La Grua kisasszony első fellépésével elbájolta, meghódítá a közönséget. Nemcsak gyönyörű éneke, de jellemző játékaért is méltó volt a sok zajos tapsra, melyekkel a közönség elhalmozá. A férfvendégek közt Benedetti általános elismerést vivott ki szép bass hangjával. A más két vendég nem nagy figyelmet ébresztett. Közönség sok, de nagyobb számmal is lehetett volna. Valószínűleg a nagy hőség hangolta le sokak kíváncsiságát.

Szerda, jun. 27. „A maharancsos hölgy.“ Vigjáték 4 felvonásban, Shakespeare-től.

Csütörtök, jun. 28. La Grua Emma k. a., Naglia k. a., Bianchi és Benedetti uraknak második előadásaúl : „Norma.“ Opera 2 felvonásban. Zenéjét írta Bellini.

Szerkesztői mondanivaló.

5163. Tetétlen. P. Zs. Korábbi észrevételünk leginkább azon művet illette (I. V. U. 12. szám), mely egy költői mű alapján költött dolgokat historiai tények gyanánt árult. Ezt kell kerülnünk. — A lap indul s a kívánt regény is.

5164. Szűgy. Sz. L. Intézkedtünk, hogy lapjaink addig is megküldessenek. — Ezuttal helyreigazítjuk azon lapunkban közlött állítást is, mintha a nógrádmegyei Mohora községben tartott Széchenyi-gyászünnepély alkalmával az Akadémia ügye szóba nem hoztatott volna. Ön az ellenkezőről tudósít s általunk az illető adakozók megnyugtására nyilvánítja, hogy az adakozási összeget július végén fogja nálunk személyesen kézbesíteni. Ez azért történik, mert részint még folyvást történnek önnél aláírások, részint többen még be nem fizették az aláírt összegeket.

5165. Déva. B. Nagy József urnak. A kívánt „Méhész naptár“ nem kapható; tessék a küldött 70 krról másképp rendelkezni. (Kiadóhivatal.)

5166. Olahfalu. D. L. Köszönjük a kitaró buzgalmat az irodalom s lapunk ügyében. A megbízások teljesítve vannak. A hargitai rajzokat s leírásokat várjuk; a kritikusoktól nincs mit tartani; a szerkesztői veres „írón“ villámhárítóul ajánlkozik.

5167. N.-Dém. V. F. Az arckép tőlünk nem függő akadályok miatt nem készülhetett el. Rajzolóink, metszőink sürgetős munkákkal valának elfoglalva. — A mellékelt költemény „adható“ része is szép, de egy emlékszünet megjelent már a „Gy. K.“-ben. Általában ily tárgy megénekléseknek bővében valánk minden oldalról.

5168. Andornak. Sz-ó Pál. A két szám közöl egy sem lón kihuzva.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	Nap-kelet nyug.		Izraelit. naptár	Hold-kelet nyug.			
			6. p.	6. p.		6. p.	6. p.		
Julius					Tham.				
1 Vasár.	G 5 Tivadar	G 4 Tib.	19 B 4	Judás	4 9	7 58	11	7 6	1 55
2 Hétfő	Sarlós B. A.	Otto	20	Methodius	4 9	7 58	12	7 54	2 51
3 Kedd	Kornél p.	Kornél	21	Julian	4 9	7 58	13	8 33	3 56
4 Szerda	Ulrik püsp.	Berta	22	Özsbé	4 10	7 58	14	9 2	5 4
5 Csütört	Vend. Vilim.	Vilim. Sar	23	Agrip.	4 10	7 57	15	9 36	6 15
6 Péntek	Izaiás prof.	Izaiás	24	Ker. Ján.	4 11	7 57	16	9 46	7 24
7 Szomb.	Vilibald. Pul.	Esz. Deli	25	Febronia	4 12	7 56	17 S. Tek.	10 0	8 30

Holdnegyed : ☾ Holdtölte 3-án 5 óra 23 perczkor reggel.

TARTALOM.

Gróf Mikó Imréhez. Tompa. — Kurbán bég. Elbeszélés, írta Jókai Mór. (Vége.) — Magyar királyok arcképcsarnoka, mint iskolai taneszköz. Simon S. — József főherczeg nádor ércszobra (képpel). — Jegyzetek Temesvárról és vidékéről (2 képpel). — A pesti városliget (képpel). — Tarház : Guttentberg-ünnep. — Széchenyi-gyászünnepélyek. — M. akadémia palorája — Irodalom és művészet. Ipar, gazdaság, kereskedés. Közintézetek, egyletek. Mi ujság? Sakkjáték. Színházi napló. Szerk. mondanivaló. Heti naptár.

Felelős szerkesztő : Pákh Albert (lak. uri-utca 12. sz.)